

01 ආර්ථික පද්ධතියක මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න හා ඒවා විසඳා ගන්නා විකල්ප ක්‍රම තුලනාත්මක ව විග්‍රහ කරයි.

1.1 :- ආර්ථික විද්‍යා විෂය ක්ෂේත්‍රය පරීක්ෂා කරයි.

- මිනිසුන් ගේ ආර්ථික හැසිරීම විස්තර කරයි.
- ආර්ථික විද්‍යාව සමාජීය විද්‍යාවක් බව තහවුරු කරයි.
- ආර්ථික විද්‍යාව ඉගෙනීමේ වැදගත්කම පැහැදිලි කරයි.
- සුක්ෂ්ම හා සාර්ව ආර්ථික විද්‍යා විෂය ක්ෂේත්‍ර අතර වෙනස නිදසුන් සහිත ව පැහැදිලි කරයි.
- ආර්ථික විද්‍යාවේ යථානුරූපී සහ අභිමතානුරූපී ප්‍රකාශ අතර වෙනස නිදසුන් මගින් පැහැදිලි කරයි.

මිනිසුන්ගේ ආර්ථික හැසිරීම

සමාජයේ ජීවත්වන මිනිසුන්ට විවිධ අවශ්‍යතා පවතින අතර, මෙම අවශ්‍යතා භෞතික අවශ්‍යතා සහ මානසික අවශ්‍යතා ලෙස වර්ග කළ හැකි ය.

භාණ්ඩ හා සේවා පරිභෝජනය මගින් සෘජුව ම සපුරාගත හැකි අවශ්‍යතා භෞතික අවශ්‍යතා ලෙස හැඳින්වේ. **නිදසුන්:- ආහාර, නිවාස, ඇඳුම්**

භාණ්ඩ හා සේවා පරිභෝජනයෙන් සෘජුව ම සපුරාගත නොහැකි මානසික අවශ්‍යතා ද පවතී. **නිදසුන්:- ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය, ආදරය, කරුණාව**

මිනිසුන් සමාජයේ පවතින සීමිත සම්පත් යොදා ගෙන භෞතික අවශ්‍යතා හා වුවමනා ඉටු කරගැනීමට සිදුකරන ක්‍රියාකාරකම් හා හැසිරීම් ආර්ථික හැසිරීම් ලෙස හඳුන්වයි. **නිදසුන්:- භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය, බෙදාහැරීම හා පරිභෝජනය**

සමාජයේ මිනිසුන්ගේ විවිධ හැසිරීම් පවතින අතර, මිනිසුන්ගේ ආර්ථික හැසිරීම් පිළිබඳ අධ්‍යයනය ආර්ථික විද්‍යාව තුළින් සිදු කෙරේ.

ආර්ථික විද්‍යාව සමාජීය විද්‍යාවකි

ආර්ථික විද්‍යාවෙහි අවධානයට බඳුන් වන විවිධාකාර වූ ආර්ථික න්‍යාය හා මූලධර්ම විද්‍යාත්මක ක්‍රමවේද අනුව ගොඩනැගී ඇති බැවින්, ආර්ථික විද්‍යාව විද්‍යාවක් සේ සැලකේ.

ආර්ථික විද්‍යාව අනෙකුත් ස්වාභාවික විද්‍යාවන්ගෙන් වෙනස් වන ප්‍රධාන සාධක කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- ආර්ථික විද්‍යාව මගින් මිනිසුන්ගේ ආර්ථික හැසිරීම් විග්‍රහ කිරීම.
- ගොඩනැගෙන ආර්ථික න්‍යාය පර්යේෂණාගාර තුළ සනාථ කළ නොහැකි වීම.
- මිනිස් හැසිරීම කාලය, ප්‍රදේශය, සමාජ පරිසරය වැනි සාධක කෙරෙහි සංවේදී වන බැවින් ස්වාභාවික විද්‍යාවන් හි දී එළැඹෙන ආකාරයේ දැඩි ස්වරූපයේ න්‍යායයන් ආර්ථික විද්‍යාව වැනි සමාජීය විද්‍යාවන්හි ගොඩනැගිය නොහැකි වීම.

ආර්ථික විද්‍යාවේ දී අධ්‍යයනයට ලක් වන ආර්ථික පැතිකඩ යන්නෙන් අදහස් වන්නේ භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය, හුවමාරුව, පරිභෝජනය හා සම්බන්ධ මිනිස් හැසිරීම් ය.

භාණ්ඩ හා සේවා අත්පත් කර ගැනීමට මිනිසුන් තුළ ඇති අසීමිත ආශාවන් සහ ඊට සාපේක්‍ෂ ව එම භාණ්ඩ හා සේවා නිපදවීමට අවශ්‍ය සම්පත් ප්‍රමාණයේ සීමිත බව අතර ගැටුම සම්බන්ධයෙන් පත් කරගැනීමට මිනිසුන් කටයුතු කරන ආකාරය ආර්ථික විද්‍යාවෙන් අධ්‍යයනය කෙරේ.

මිනිස් සමාජයේ ඉතා පුළුල් විෂය පරාසයක් ආර්ථික පැතිකඩ හා සම්බන්ධ වන අතර, මිනිසා මුහුණ දෙන දෘවෙන ප්‍රශ්න රාශියක් ආර්ථික ස්වරූපයක් ගනී.

මේ නිසා ආර්ථික විද්‍යාව තරම් ජන ජීවිතයට සමීප තවත් විෂයයක් නොමැති තරම් ය.

සමාජීය විද්‍යාවන් අතර රැජින ලෙසින් ආර්ථික විද්‍යාව සැලකෙන්නේ ද මේ නිසා ය.

ආර්ථික විද්‍යාවේ අවධානයට බඳුන් වන සෑම ආර්ථික කටයුත්තක් ම භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය, බෙදාහැරීම හා පරිභෝජනය සම්බන්ධ ක්‍රියාකාරකම් ය.

මේ අනුව යහපත් ජන ජීවිතයක් ගත කිරීම සඳහා අවශ්‍ය භාණ්ඩ හා සේවා පරිභෝජනය කරමින්, තම භෞතික වුවමනා සපුරා ගැනීම සඳහා පුද්ගලයන් හා සමාජය ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය හා එහිලා තීරණ ගනු ලබන ආකාරය ආර්ථික විද්‍යා විෂයය ක්‍ෂේත්‍රය තුළින් අධ්‍යයනයට ලක් කෙරේ.

ඉහත ඉදිරිපත් වී ඇති අදහස් සැලකිල්ලට ගනිමින් ආර්ථික විද්‍යාව පිළිබඳ පොදු නිර්වචනයක් පහත ලෙස ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

“විකල්ප භාවිත සහිත හිඟ සම්පත් හා අසීමිත මිනිස් වුවමනා අතර සම්බන්ධතාව අධ්‍යයනය කරන විෂය ආර්ථික විද්‍යාව යි.”

මෙම අදහසම තව දුරටත් සංක්ෂිප්ත කර පහත පහත පරිදි දැක්විය හැකි ය.

“ සීමිත සම්පත් වලින් අසීමිත මිනිස් වුවමනාවන් සපුරාගන්නේ කෙසේදැයි හදාරනු ලබන විද්‍යාව ආර්ථික විද්‍යාව යි.”

ආර්ථික විද්‍යාව ඉගෙනීමේ වැදගත්කම

1. රාජ්‍ය පාලනයේ දී වැදගත් වීම
2. සාර්ථක පුරවැසියකු ලෙස කටයුතු කිරීමට වැදගත් වීම
3. ආර්ථික සංසිද්ධි වඩාත් හොඳින් තේරුම් ගැනීමට වැදගත් වීම
4. ආයෝජකයන්ට, පාරිභෝගිකයන්ට සහ නිෂ්පාදකයන්ට කාර්යක්ෂම තීරණ ගැනීමේ දී වැදගත් වීම
5. ඡන්ද දායකයන්ට සිය ඡන්දය භාවිත කිරීමේ දී වැදගත් වීම
6. පාසල් ශිෂ්‍යයන්ට තාර්කික ව සිතා තීරණ ගැනීමට වැදගත් වීම
7. පුද්ගලයකුට වඩාත් හොඳ රැකියාවක් තෝරා ගැනීමේ දී වැදගත් වීම

සුක්ෂම ආර්ථික විද්‍යාව

ආර්ථිකය සමන්විත වී ඇති එක් එක් අංශ, ආයතන, පුද්ගලයන් සහ ආර්ථික විචලන ආදී කුඩා ඒකක වෙන් වෙන් වශයෙන් ගෙන ඒවායේ හැසිරීම අධ්‍යයනය කිරීම සුක්ෂම ආර්ථික විද්‍යාව ලෙස හැඳින්වේ.

මේ අනුව ආර්ථික පද්ධතියක සිටින පාරිභෝගිකයන්, ශ්‍රමිකයන්, නිෂ්පාදන ආයතන හා රජය වැනි තීරණ ගන්නා විවිධ ඒකකවල ආර්ථික හැසිරීම විග්‍රහ කිරීම සුක්ෂම ආර්ථික විද්‍යාව තුළින් සිදු කෙරේ.

සුක්ෂම ආර්ථික විද්‍යාවේ දී අධ්‍යයනය කෙරෙන ඒකක සඳහා නිදසුන් කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- යම් භාණ්ඩයක ඉල්ලුම, සැපයුම, මිල තීරණය වීම ආදිය අධ්‍යයනය කිරීම.
- ආයතනයක නිෂ්පාදන ශ්‍රිතය
- ආයතනයක නිෂ්පාදන පිරිවැය
- එක් එක් භාණ්ඩවල වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාකාරිත්වය
- වෙළෙඳපොළේ පාරිභෝගික හැසිරීම
- ව්‍යාපාර ආයතනයක වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාකාරිත්වය
- හිඟකම
- ආන්තික පිරිවැය
- විකල්ප අතරින් තේරීම් කිරීම

සාර්ව ආර්ථික විද්‍යාව

සාර්ව ආර්ථික විද්‍යාවෙන් ආර්ථිකයේ සමස්ත ක්‍රියාකාරිත්වය අධ්‍යයනය කෙරේ.

ආර්ථිකයක සමස්ත ක්‍රියාකාරිත්වය සිදු වන්නේ එක් එක් අංශ, ආයතන හා පුද්ගලයන් ආදී කුඩා ඒකක සියල්ලේ එකතුවෙනි.

එහෙයින් ඒ ඒ අංශවල සමස්ත ක්‍රියාකාරිත්වයන්, එම ක්‍රියාකාරිත්වය තීරණය කරන සාධකත්, එම ක්‍රියාකාරිත්වය තුළින් පැන නගින ප්‍රශ්නත්, සාර්ව ආර්ථික විද්‍යාවේ දී අධ්‍යයනය කෙරේ.

සාර්ව ආර්ථික විද්‍යාවේ දී අධ්‍යයන කෙරෙන ඒකක සඳහා නිදසුන් කීපයක් පහත දැක්වේ.

- සමස්ත නිමැවුම් මට්ටම
- සමස්ත ආදායම් මට්ටම
- ආර්ථික උත්පාන හා අවපාත
- උද්ධමනය
- සේවා නියුක්තිය
- විඳකියා මට්ටම
- ආයෝජනය
- ආර්ථික වෘද්ධිය
- ආර්ථික පසු බැසීම
- ගෙවුම් ශේෂය
- විනිමය අනුපාතිකය

- මුදල් සැපයුම
- අපනයන / ආනයන

ආර්ථික විද්‍යා විෂය යථානුරූපී හා අභිමතානුරූපී යන දෙවර්ගයෙහි ම ප්‍රකාශයන්ගෙන් සමන්විත ය.

යථානුරූපී ප්‍රකාශ

කුමක් ද, කුමක් වූයේ ද, කුමක් වනු ඇත් ද ආදී ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු දීම සඳහා යොමු වූ සහ ප්‍රකාශයේ නිරවද්‍යතාව පරීක්ෂාවට ලක් කළ හැකි ප්‍රකාශ යථානුරූපී ප්‍රකාශ නම් වේ.

එනම් යමක පවතින ස්වභාවය, පැවැති ස්වභාවය සහ ඒ ඇසුරෙන් අනාගතයේ නිශ්චිත ව ම සිදු වනුයේ කුමක්දැයි දැක්වෙන ප්‍රකාශ ය.

එබඳු ප්‍රකාශයක නිරවද්‍යතාව සැබෑ ලොව කරුණු ඇසුරින් පරීක්ෂාවට ලක් කොට බැලිය හැකි ය.

සැබෑ ලොව දත්ත මගින් එම ප්‍රකාශය තහවුරු වුවහොත් එය පිළිගැනේ. නැතහොත් ප්‍රතික්ෂේප කෙරේ.

යථානුරූපී ප්‍රකාශයන්හි කිසියම් විද්‍යාත්මක බවක්, න්‍යායාත්මක බවක්, දැකිය හැකි ය.

බොහෝ ආර්ථික න්‍යායන් මගින් පැහැදිලි කෙරෙන්නේ ද යථානුරූපී ප්‍රකාශයන්ය.

එසේ ම යථානුරූපී ප්‍රකාශයන්හි දැඩි ලෙස විෂයානුබද්ධ බවක් ද පවතී.

යථානුරූපී ප්‍රකාශ සඳහා නිදසුන් කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- මුදල් සැපයුම සහ මිල මට්ටම අතර අනුලෝම සම්බන්ධතාවක් පවතී.
- මිලන් ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයන් අතර ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවක් පවතී.
- 2013 වර්ෂයේ ශ්‍රී ලංකාවේ සේවා වියුක්ති අනුපාතිකය 4.4%ක් විය.
- ශ්‍රී ලංකාවේ ජනගහන වර්ධන අනුපාතිකය 1%කි.

ආර්ථික හැසිරීම් සහ සංසිද්ධීන් පැහැදිලි කිරීමට යථානුරූපී ප්‍රකාශ යොදා ගැනේ.

අභිමතානුරූපී ප්‍රකාශ

සමාජය තුළ පැවතිය යුත්තේ කුමක් ද , සිදුවිය යුත්තේ කුමක් ද යන්න පිළිබඳව ඉදිරිපත් වී ඇති ප්‍රකාශ අභිමතානුරූපී ප්‍රකාශ ය.

අභිමතානුරූපී ප්‍රකාශ පුද්ගල අදහස්, විශ්වාස සහ සාරධර්ම ආදිය මත රඳා පවතින බැවින් මේවා බොහෝ සෙයින් ම පුද්ගලබද්ධ වේ.

සැබෑ ලොව දත්ත ඇසුරෙන් විෂයබද්ධ ව අභිමතානුරූපී ප්‍රකාශවල සත්‍යාසත්‍ය බව පරීක්ෂා කිරීම අපහසු ය.

අභිමතානුරූපී ප්‍රකාශ සඳහා නිදසුන් කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- සෑම රාජ්‍ය සේවකයකුගේ ම මාසික වැටුප රුපියල් 5000කින් වැඩි කළ යුතු ය.
- ශ්‍රී ලංකාව සංවර්ධනයට විදේශාධාර ලබාගත යුතු ය.
- සෑම පුරවැසියකුට ම නොමිලේ වෛද්‍යාධාර ලබා දිය යුතු ය.
- සෑම පුද්ගලයකුට ම සමාන ආදායමක් ලැබිය යුතු ය.
- ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික වෘද්ධි වේගය 8% මට්ටමේ පවත්වා ගත යුතු ය.

- ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ විග්‍රහයන් සඳහා අභිමතානුරූපී ප්‍රකාශ වැදගත් වේ.

1.2 :- භාණ්ඩ හා සේවා පරිභෝජනයෙන් අවශ්‍යතා හා වුවමනා තෘප්තිමත් වන ආකාරය පෙන්වා දෙයි.

- මිනිස් අවශ්‍යතා හා වුවමනා අතර වෙනස නිදසුන් සහිත ව පැහැදිලි කරයි.
- ආර්ථික භාණ්ඩ හා ආර්ථික නොවන භාණ්ඩවල වෙනස නිදසුන් මගින් පැහැදිලි කරයි.
- ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ, ආර්ථික භාණ්ඩ බවට පත්වන ආකාරය පෙන්වා දෙයි.
- සම්පත් , ආර්ථික සම්පත් හා ආර්ථික නොවන සම්පත් ලෙස වර්ග කරයි.
- ස්වාභාවික සම්පත් ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළ හැකි හා ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළ නොහැකි සම්පත් ලෙස වර්ග කර නිදසුන් දක්වයි.

මිනිස් අවශ්‍යතා හා වුවමනා අතර වෙනස

අවශ්‍යතා	වුවමනා
මිනිසුන්ට ජීවත් වීම සඳහා අවශ්‍ය කෙරෙන මූලික ම දෑ අවශ්‍යතා නමින් හැඳින්වේ.	අවශ්‍යතා ඉටු කර ගන්නා විවිධ ස්වරූප වුවමනා නම් වේ.
ජීව විද්‍යාත්මක මූලයන් සමඟ බැඳී පවතී.	වුවමනා සම්ප්‍රදායයන් සිරිත් විරිත් හා සංස්කෘතීන් ආදිය මත රඳා පවතී.
අවශ්‍යතා සීමිත වේ.	වුවමනා අසීමිත වේ.
කාලයත් සමඟ වෙනස් නොවේ.	වුවමනා කාලයත් සමඟ වෙනස් වේ.
අවශ්‍යතා පොදුය.	වුවමනා පුද්ගලයාගෙන් පුද්ගලයාට වෙනස් වේ.
නිදසුන්:-ආහාරඇඳුම්,පැලැඳුම්,නිවාස	නිදසුන්:-බත්,පාන් අවශ්‍යතාව ආහාර ↓ <div style="display: flex; align-items: center; margin-left: 20px;"> <div style="display: flex; flex-direction: column; align-items: center;"> <div style="margin-bottom: 5px;">→ ඉදිආප්ප</div> <div style="margin-bottom: 5px;">→ රොටි</div> <div style="margin-bottom: 5px;">→ බත්</div> </div> <div style="margin-left: 10px; font-size: 2em;">}</div> <div style="margin-left: 10px;">වුවමනා</div> </div>

ද්‍රව්‍යාත්මක (භෞතික) වුවමනා , ද්‍රව්‍යාත්මක නොවන (මානසික) වුවමනා ලෙසින් වුවමනා වර්ග කළ හැකි අතර ආර්ථික විද්‍යාවේ අවධානය යොමු වන්නේ භාණ්ඩ හා සේවා පරිභෝජනයෙන් තෘප්තිමත් කරගත හැකි ද්‍රව්‍යාත්මක වුවමනාවන් කෙරෙහි ය.

භාණ්ඩ

- මිනිස් වුවමනා සපුරා ගනු ලබන්නේ භාණ්ඩවලිනි.
- ධන තෘප්තියක් හෙවත් උපයෝගිතාවක් ලබාදෙන ඕනෑ ම දෙයක් ආර්ථික විද්‍යාවේ දී භාණ්ඩයක් ලෙසින් හැඳින්වේ.
- මිනිස් අවශ්‍යතා හා වුවමනා සපුරා ගන්නා භාණ්ඩ

1. ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ (නොමිල භාණ්ඩ/ පිරිවැය රහිත භාණ්ඩ / ස්වාභාවික භාණ්ඩ)
2. ආර්ථික භාණ්ඩ ලෙස වර්ග කළ හැකි ය.

ආර්ථික භාණ්ඩ

- සැපයුමෙහි හිඟකමක් දක්නට ලැබෙන භාණ්ඩ ආර්ථික භාණ්ඩ වේ.
- ආර්ථික භාණ්ඩවල සම්පත් පිරිවැයක් හා ආවස්ථික පිරිවැයක් පවතී.
- ආර්ථික භාණ්ඩ මිනිසා මැදිහත් වී සාධක සංයෝග කර නිපදවයි.
- හිඟ සම්පත් යොදා ගෙන නිපදවනු ලබන බැවින් ඒවාට මිලක් ද පවතින අතර, ආර්ථික භාණ්ඩවල තේරීම පිළිබඳ ප්‍රශ්න යක් ද පවතී.
- නිදසුන්:- පෑන් , පොත් , හාල් , පිටි

ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ

- ශුන්‍ය මිලක දී අසමිත සැපයුමක් සහිත භාණ්ඩ ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ වේ.
- ආර්ථික නොවන භාණ්ඩවල සම්පත් පිරිවැයක් හා ආවස්ථික පිරිවැයක් නොපවතී.
- නිදසුන්:- ස්වභාවධර්මයෙන් ලැබෙන වාතය, ජලය සහ හිරු එළිය

ආර්ථික භාණ්ඩ කිසි විටෙකත් ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ බවට පත් නොවුණ ද ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ ආර්ථික භාණ්ඩ බවට පත්වන අවස්ථා පවතී. නිදසුන්:-කිම්බුම්කරුවකු කිම්දීමේ දී භාවිත කරන ඔක්සිජන් රෝගියකුට ලබාදෙන ඔක්සිජන්, සූර්ය බලයෙන් නිපදවන සූර්යකෝෂ, බෝතල් කරන ලද ජලය

මෙවැනි අවස්ථාවල දී භාවිත වන ඔක්සිජන්, සූර්යාලෝකය, ජලය ආදිය ආර්ථික භාණ්ඩ බවට පත් වන අතර, එසේ වන්නේ සම්පත් පිරිවැයක් හා ආවස්ථික පිරිවැයක් ඒ තුළ පවත්නා බැවිනි.

සම්පත්/ නිෂ්පාදන සාධක

මිනිස් වුවමනා කාප්තිමත් කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය කෙරෙන භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීමට යොදා ගත හැකි සියලු ම නිෂ්පාදන සාධක සම්පත් නමින් හැඳින්වේ.

- සම්පත් ස්වරූප දෙකකි. එනම්
  1. ආර්ථික සම්පත්
  2. ආර්ථික නොවන සම්පත්

ආර්ථික සම්පත්

- සමාජයේ අසමිත වුවමනාවලට සාපේක්ෂ ව සැපයුම සීමා සහිත හෝ හිඟකමක් ඇති හෝ සම්පත් ආර්ථික සම්පත් ලෙසින් හැඳින්වේ.
- හිඟකම ආර්ථික සම්පත්වල මූලික ලක්ෂණය වන බැවින් ආර්ථික සම්පත් උපයෝජනයේ දී ආවස්ථික පිරිවැයක් හට ගනී. නිදසුන්:- භාවිත කරන ඉඩමක්, ඉන්ධන

ආර්ථික නොවන සම්පත්

- ස්වභාවධර්මයෙන් නොමිලේ ලැබෙන හා ආවස්ථික පිරිවැයක් නොදරන සම්පත් මෙන් ම නිෂ්පාදනය සඳහා යොදා ගත හැකි හිඟකමක් රහිත සම්පත් ආර්ථික නොවන සම්පත් වේ.
- නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදා ගන්නා ස්වභාවධර්මයෙන් ලැබී ඇති සම්පත් ස්වාභාවික සම්පත් ලෙසින් හැඳින්වේ. නිදසුන්:- හිරු එළිය, වාතය, වැසි ජලය

- ස්වාභාවික සම්පත් වර්ග දෙකකි.
  1. ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළ හැකි සම්පත්
  2. ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළ නොහැකි සම්පත්

ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළ හැකි සම්පත්

- භාවිතයට ගැනීමත් සමඟ විනාශයට පත් වුව ද ප්‍රතිස්ථාපනය වන සම්පත් ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළ හැකි සම්පත් වේ. මෙම සම්පත් නැවත ඇති කළ හැකි ය.
- නිදසුන්:- වන සම්පත්, මත්ස්‍ය සම්පත්

ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළ නොහැකි සම්පත්

- භාවිතයට ගැනීම නිසා ක්‍ෂය වීමට පත් වන නැවත ඇති කළ නොහැකි සම්පත් ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළ නොහැකි සම්පත් ය.
- නිදසුන්:- මිනිරන්, ගෑස්, රත්රන්, යපස්, ගල් අඟුරු

ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළ නොහැකි සම්පත් වේගයෙන් ක්‍ෂය වෙමින් පවතින බැවින් එම සම්පත් අනාගතයට ඉතිරි නොවිය හැකි ය. මේ නිසා තිරසාර සංවර්ධනය අඩාල විය හැකි බැවින් ස්වාභාවික සම්පත් ආරක්‍ෂා කිරීම වැදගත් වේ. ස්වාභාවික සම්පත් අසීමිත ව භාවිතයට ගැනීම නිසා ගෝලීය වශයෙන් ගැටලු රැසකට මුහුණ පෑමට සිදුවේ.

- නිදසුන්:-
  - 1 වායුගෝලීය උණුසුම ඉහළ යාම
  - 2 ග්ලැසියර් දිය වීම
  - 3 ඕසෝන් ස්තරය සිඳුරු වීම
  - 4 ජලය හිඟයකට මුහුණ පෑමට සිදු වීම
  - 5 ගංවතුර හා නායයාම් වැනි ස්වාභාවික උපද්‍රව

මෙම ගැටලු නිසා ඇති වන අහිතකර ප්‍රතිඵලවලින් වැළකීම සඳහා ස්වාභාවික සම්පත් රැක ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

1.3:- නිෂ්පාදන සාධකවල ලක්ෂණ හඳුනා ගනිමින් නිෂ්පාදන සම්පත්වල වලදායීතාව තීරණය කරන සාධක විග්‍රහ කරයි.

- භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනයට යොදා ගන්නා නිෂ්පාදන සාධක වර්ග කරයි.
- නිෂ්පාදන සාධකවල ලක්ෂණ වෙන වෙන ම දක්වයි.
- නිෂ්පාදන සම්පත්වල ඵලදායීතාව අර්ථ දක්වයි.
- නිෂ්පාදන සම්පත්වල ඵලදායීතාව තීරණය කරන සාධක විස්තර කරයි.

නිෂ්පාදන සාධක

- නිෂ්පාදන බිහි කර ගැනීම සඳහා යොදා ගනු ලබන භූමිය, ශ්‍රමය, ප්‍රාග්ධනය සහ ව්‍යවසායකත්වය නිෂ්පාදන සාධක ලෙස හැඳින්වේ.
- භූමිය හා ප්‍රාග්ධනය දේපළ සම්පත් වශයෙන් ද ශ්‍රමය හා ව්‍යවසායකත්වය මානව සම්පත් වශයෙන් ද වර්ග කළ හැකි ය.

භූමිය

ස්වභාවධර්මය දායාද කොට ඇති ඵලදායීතාවෙන් යුක්ත ව නිෂ්පාදනයට යොදවා ගත හැකි ස්වාභාවික සම්පත් භූමිය ලෙස හැඳින්වේ. වනාන්තර, ඛනිජ සම්පත්, සාගරය ඇළඳොළ, වන සතුන් ගංගා හා වායුගෝලය වැනි පොළව මතුපිට මෙන් ම අභ්‍යන්තරයේ ඇති සියලුම සම්පත් භූමියට අයත් වේ.

භූමියේ ලක්ෂණ

- ස්වභාවධර්මයේ දායාදයක් වීම
- සැපයුම අනමා වීම
- සංවලතාවෙන් යුක්ත නොවීම
- ඵලදායීතාව වර්ධනය කළ හැකි වීම
- ඒකාකාරී නොවීම (පිහිටීම, දේශගුණය, ඛනිජ සම්පත්, ජල සම්පත්)
- භූමියට කරන ගෙවීම බදු කුලිය වීම

ශ්‍රමය

භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනයට යොදා ගන්නා කායික හා මානසික වෙහෙස ශ්‍රමය ලෙස හඳුන්වයි.

ශ්‍රමයේ ලක්ෂණ

- සජීව සාධකයක් වීම
- සංවලනය කළ හැකි වීම
- සමජාතීය නොවීම
- අධ්‍යාපනය සහ පුහුණුව තුළින් ශ්‍රමයේ ඵලදායීතාව වර්ධනය කළ හැකි වීම.
- තීරණ ගැනීම හා සංවිධානය වීමට හැකි වීම
- ශ්‍රමයට කරන ගෙවීම වැටුප් වීම
- ශ්‍රම සම්පතෙහි ප්‍රමාණය තීරණය වීම කෙරෙහි බලපාන සාධක පහත පරිදි වේ.
- ජනගහනයේ ප්‍රමාණය හා වයස් ව්‍යුහය
- ජන සංඛ්‍යාවේ සෞඛ්‍ය තත්ත්ව
- ජන සංඛ්‍යාවේ අධ්‍යාපන මට්ටම හා නිපුණතාවය

ප්‍රාග්ධනය

භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීමේ ක්‍රියාවලියට මිනිසා විසින් නිර්මාණය කරන ලද ආධාරක ප්‍රාග්ධනය ලෙස හැඳින්වේ.

නිදසුන්:-කම්හල්, ගොඩනැගිලි, යන්ත්‍රෝපකරණ, වරාය, මහා මාර්ග, ඇළවේලි සහ ගුවන් තොටුපොළ

ප්‍රාග්ධනයේ විශේෂ ලක්ෂණ

- මිනිසාගේ නිර්මාණයක් වීම

- ප්‍රාග්ධනය මූර්ත සංකල්පයකි. එය තොග සංකල්පයකි.
- ඵලදායීතාවෙන් යුක්ත වීම
- නැවත නැවත නිෂ්පාදනයට යොදාගත හැකි වීම
- ක්ෂයවීමට ලක් වීම.
- ප්‍රාග්ධනයේ ප්‍රතිලාභය පොළිය ලෙස සැලකීම

ප්‍රාග්ධන සම්පත්වල විවිධත්වය හා ඒවායෙහි භාවිතය තීරණය වන්නේ ඒ ඒ රටවල පවතින තාක්ෂණික මට්ටම අනුව ය.

ප්‍රාග්ධනයේ විවිධ ස්වරූප

- ස්ථාවර ප්‍රාග්ධනය / මූර්ත ප්‍රාග්ධනය / භෞතික ප්‍රාග්ධනය
- කාරක ප්‍රාග්ධනය / සංසරණ ප්‍රාග්ධනය / තොග / පරිලේඛන
- ආර්ථික පොදු කාර්ය ප්‍රාග්ධනය
- සමාජ පොදු කාර්යය ප්‍රාග්ධනය
- මානව ප්‍රාග්ධනය
- ස්වාභාවික ප්‍රාග්ධනය
- සමාජ ප්‍රාග්ධනය

ස්ථාවර ප්‍රාග්ධනය / මූර්ත ප්‍රාග්ධනය / භෞතික ප්‍රාග්ධනය

- නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා අඛණ්ඩ ව යෙදවිය හැකි කල් පවතින ප්‍රාග්ධන වත්කම් වන කර්මාන්තශාලා, යන්ත්‍රෝපකරණ, ගබඩා වැනිදේ ස්ථාවර ප්‍රාග්ධනයට අයත් වේ.
- ස්ථාවර ප්‍රාග්ධනය භාවිතයට ගැනෙන කාලය මුළුල්ලේ ම කිසියම් ප්‍රතිලාභ ප්‍රවාහයක් එම සම්පත් හිමිකරුට ලබා දේ.

කාරක ප්‍රාග්ධනය / සංසරණ ප්‍රාග්ධනය / තොග / පරිලේඛන

- නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදා ගනු ලබන අමුද්‍රව්‍ය තොග, අර්ධනිම් ද්‍රව්‍ය තොග, නිෂ්පාදනය වෙමින් පවතින භාණ්ඩ හා බෙදාහැරීමට සූදානම් නිම් භාණ්ඩ තොග සංසරණ ප්‍රාග්ධනය ලෙස හඳුන්වයි.
- මේවා නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලි බාධාවකින් තොර ව කරගෙන යාමටත් රටක ඉදිරි නිෂ්පාදන සැලැස්ම සකස් කර ගැනීමටත් වැදගත් වේ.

ආර්ථික පොදු කාර්ය ප්‍රාග්ධනය

- ආර්ථිකයක භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය හා බෙදාහැරීමේ ක්‍රියාවලිය පහසු කරවන ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ ආර්ථික පොදු කාර්ය ප්‍රාග්ධනය ලෙස හැඳින්වෙන අතර මේවා ආර්ථික යටිතල පහසුකම් ලෙස ද හඳුන්වයි. නිදසුන් :- වරාය, ගුවන්තොටුපළ, විදුලි බල පද්ධතිය, වාරිමාර්ග, ජලසම්පාදන ක්‍රම සහ මහාමාර්ග.
- ආර්ථික යටිතල පහසුකම් දේශීය හා විදේශීය පෞද්ගලික ආයෝජන දිරි ගැනවීමට හේතුවන අතර වර්තමානයේ බොහෝ රටවල රජය විසින් මේවා සැපයනු ලැබේ.

සමාජ පොදු කාර්යය ප්‍රාග්ධනය

- මූලික මිනිස් අවශ්‍යතාවන් සපුරාලීමට යොදා ගනු ලබන සේවාවන් සම්පාදන කෙරෙන ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ සමාජ පොදු කාර්ය ප්‍රාග්ධනය යනුවෙන් හඳුන්වයි. අධ්‍යාපන ක්‍ෂේත්‍රයේ පාසල් ගොඩනැගිලි, සෞඛ්‍ය ක්‍ෂේත්‍රයේ රෝහල් ගොඩනැගිලි, ශල්‍යාගාර, වෛද්‍ය පර්යේෂණාගාර හා උපකරණ මෙන්ම කුණු කසල ඉවත් කිරීමේ නල පද්ධති සහ පානීය ජල සම්පාදන පද්ධති මේ යටතට ගැනෙන අතර මේ මගින් සමාජ ශුභසාධනය ඉටු වේ.

මානව ප්‍රාග්ධනය

- ශ්‍රමිකයන් වෘත්තීයක් තුළ වඩාත් ඵලදායී වීම ට උදවුවන්නා වූ අධ්‍යාපනය, පුහුණුව, පර්යේෂණ, අත්දැකීම් හා සෞඛ්‍ය තත්ත්වය යන මේවායින් සැදුම්ලත් ශ්‍රමයේ නිපුණතාව මානව ප්‍රාග්ධනය ලෙස හැඳින්වේ.
- මානව ප්‍රාග්ධනය මගින් ශ්‍රමිකයාගේ ඵලදායීතාව වැඩි කර ගත හැකි අතර, නිෂ්පාදනයේ ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක බව ද ඉහළ නංවා ගත හැකිය.
- වැඩි දියුණු කළ ශ්‍රමය වූ මානව ප්‍රාග්ධනයට නිදසුන් වන්නේ සැලසුම් ශිල්පීහු, විශ්ව විද්‍යාල ආචාර්යවරු, පුහුණු ගුරුවරු සහ විශේෂඥ වෛද්‍යවරුන් ය.

රටක ප්‍රාග්ධනය බිහිවන්නේ ආයෝජනය තුළිනි. ආයෝජන බිහිවන්නේ ඉතිරි කිරීම් මගිනි. එම නිසා ප්‍රාග්ධනය, ආයෝජනය හා ඉතුරුම් අතර එකිනෙකට බැඳී පවතින සම්බන්ධතාවයක් පවතී.

ආර්ථිකයක ඉතුරුම් දේශීය හා විදේශීය ස්වරූපයෙන් පවතනි අතර දේශීය ඉතුරුම්, කුටුම්භ ඉතුරුම් , ව්‍යාපාරික ඉතුරුම් සහ රාජ්‍ය ඉතුරුම් ලෙස වර්ග කළ හැකි ය.

කුටුම්භ ආදායමෙන් එදිනෙදා පරිභෝජනයට නොගන්නා කොටසක කුටුම්භ ඉතුරුම් වේ.

ව්‍යාපාරික ලාභයෙන් කොටසක් නොබෙදූ ලාභ ලෙස ව්‍යාපාරය තුළ රඳවා ගනී. එය ව්‍යාපාරික ඉතුරුම් වේ. ඒවා අනාගත ආයෝජනය සඳහා යොදා ගනී.

මුළු රාජ්‍ය ආදායමෙන් පුනරාවර්තන වියදම් ඉවත් කළ විට ලැබෙන ශේෂය රාජ්‍ය ඉතුරුම් වශයෙන් හඳුන්වයි.

ස්වාභාවික ප්‍රාග්ධනය

- ආර්ථිකයක පවත්නා ස්වාභාවික සම්පත් ස්වාභාවික ප්‍රාග්ධනය වශයෙන් හඳුන්වයි.
- ස්වාභාවික සම්පත්වලට නිදසුන් ලෙස භූමිය, ගංගා, ඇළ දොළ, ඛනිජ වැනි සම්පත් දැක්විය හැකි ය.
- ස්වාභාවික ප්‍රාග්ධනය සුලබ වීම ආර්ථික වෘද්ධියට වැදගත් වේ.

සමාජ ප්‍රාග්ධනය

- සමාජ අන්තර් සම්බන්ධතා ගුණාත්මකව හා ප්‍රමාණාත්මක ව වර්ධනය කෙරෙන ආයතන, ප්‍රතිමාන, සාරධර්ම, සමිති සාමාජිකත්වයන් හා සම්බන්ධතා ජාලයන් සමාජ ප්‍රාග්ධනය වශයෙන් හැඳින්වේ.

ආර්ථික විද්‍යාවේ දී මුදල් ප්‍රාග්ධනය යටතට නොගනී.

- ප්‍රාග්ධනය යනු නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට ආධාරක ලෙස යොදා ගන්නා මූර්ත වත්කම් ය. මුදල් යොදා ගෙන නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට අවශ්‍ය මූර්ත වත්කම් අත්පත් කරගත හැකි වුවද මුදල් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ දී මූර්ත වත්කමක් වශයෙන් යොදා ගත නොහැකිය. මෙම නිසා ආර්ථික විද්‍යාවේ දී මුදල් ප්‍රාග්ධනය යටතට නොගනී.

ව්‍යවසායකත්වය

- කිසියම් ආර්ථිකයක් තුළ විසිරී පවතින නිෂ්පාදන සාධක ඒකරාශී කරමින් නිෂ්පාදන කටයුතු සංවිධානය කිරීම, මෙහෙයවීම සහ අවදානම් දරමින් ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ ගැනීම ව්‍යවසායකත්වය යි.
- නිෂ්පාදන සාධක අතරින් වඩා වැදගත් තැනක් ව්‍යවසායකත්වයට හිමි වේ.
- ව්‍යවසායකත්වය තුළින් නවෝත්පාදන සිදුවන නිසා ප්‍රාග්ධනය වර්ධනයට එය ප්‍රබල ලෙස බලපායි.

ව්‍යවසායකයකු ඉටු කරන කාර්යභාරය

- නිෂ්පාදන සම්පත් සංවල කරවමින් කිසියම් භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් නිපදවීමට ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ ගැනීම
- නිෂ්පාදන කටයුතු සංවිධානය කිරීම
- නව්‍යතාවන් හඳුන්වා දීම
- අවදානම් දැරීම

ව්‍යවසායකත්වයේ ලක්ෂණ

- මානව සාධකයක් වීම
- ආරම්භක ශක්තිය
- අභියෝගවලට සාර්ථක ව මුහුණ දීමේ හැකියාව
- නායකත්ව ගුණාංග
- අනාගත දැක්ම
- ආත්ම විශ්වාසය

ව්‍යවසායකයා හා කළමනාකරුවා අතර පවතින වෙනස්කම්

ව්‍යවසායකයා හා කළමනාකරුවා අතර වෙනස්කම් රාශියක් පවතී. ව්‍යවසායකයා ගන්නා තීරණ ක්‍රියාවට නංවන්නේ කළමනාකරු ය. ව්‍යවසායකයාට ලැබෙන ප්‍රතිලාභය වන්නේ ලාභය වුවත්, කළමනාකරුගේ ඉපැයුම වන්නේ වැටුප යි. ව්‍යවසායකයා රක්ෂණය කළ නොහැකි අවදානමකට මුහුණදෙන නමුදු කළමනාකරුවා එවැනි අවදානමකට මුහුණ නොදෙයි.

- නවසිලන්තය හා ඕස්ට්‍රේලියාව වැනි රටවල භූමිය නමැති නිෂ්පාදන සාධකය බහුල ව දක්නට ලැබේ. මෙම රටවල් නිෂ්පාදනයට වැඩි වශයෙන් භූමිය යන නිෂ්පාදන සාධකය දායක කර ගනියි.

- ලොව වැඩිම ජනගහනයක් සිටින චීනය, ඉන්දියාව වැනි රටවල් ශ්‍රමය නමැති නිෂ්පාදන සාධකය නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට බහුලව යොදාගනියි.
- ජපානය හා ඇමරිකාව වැනි රටවල් වැඩි වශයෙන් ප්‍රාග්ධනය නිෂ්පාදන කටයුතු සඳහා යොදා ගනියි.
- භූමිය, ශ්‍රමය සහ ප්‍රාග්ධනය යන නිෂ්පාදන සාධක අවම මට්ටමක පැවතුණ ද ව්‍යවසායකත්වය යන නිෂ්පාදන සාධකය මත දියුණු වූ රටක් ලෙස සිංගප්පූරුව දැක්විය හැකිවේ.

ඵලදායිතාව

- යෙදවුම් ඒකකයකින් ලබා ගන්නා සාමාන්‍ය නිමැවුම් ඵලදායිතාව ලෙස හැඳින්වේ.
- සාධක ඵලදායිතාවය ගණනය කරනුයේ,

$$\text{සාධක ඵලදායිතාව} = \frac{\text{නිමැවුම් ප්‍රමාණය}}{\text{යෙදවුම් ප්‍රමාණය}}$$

ඵලදායිතාව තීරණය කරන සාධක

- තාක්ෂණය
- මානව ප්‍රාග්ධනය
- කළමනාකරණය
- ශ්‍රම විභජනය සහ විශේෂීකරණය

1.4:- ආර්ථිකයක කේන්ද්‍රීය ගැටලුව තාර්කික ව විශ්ලේෂණය කරයි.

- හිඟකම යන සංකල්පය නිර්වචනය කරයි.
- හිඟකමට හේතු ඉදිරිපත් කරයි.
- සම්පත්වල පවතින විකල්ප ප්‍රයෝජන පෙළ ගස්වා තෝරා ගැනීමේ යොදන ආකාරය නිදසුන් මගින් පැහැදිලි කරයි.
- ආවස්ථික පිරිවැය සංකල්පය අර්ථකථනය කරයි.
- ආවස්ථික පිරිවැය සංකල්පය නිදසුන් ඇසුරෙන් විශ්ලේෂණය කරයි.
- ආවස්ථික පිරිවැය ශූන්‍ය අගයක් ගන්නා අවස්ථා පැහැදිලි කරයි

හිඟකම

- හිඟකම සෑම ආර්ථිකයකට ම පොදුවේ බලපාන කේන්ද්‍රීය ගැටලුවකි.
- හිඟකම සාපේක්ෂ සංකල්පයකි. එනම් මිනිස් වුවමනා සමග සාපේක්ෂ ව සලකා බලන සම්පත් ප්‍රමාණවත් නොවීම යි.

හිඟකමට හේතු

- හිඟකම ගැටලුව පැන නැගිණුයේ සමාජයේ පවත්නා ප්‍රධාන ලක්ෂණ දෙකක් නිසාය. එනම්,
  1. යම් දෙන ලද අවස්ථාවක මිනිසුන්ගේ වුවමනා අසීමිත වීම
  2. යම් දෙන අවස්ථාවක එම වුවමනා සපුරා ගැනීමට අවශ්‍ය කරන භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය සඳහා යොදාගත හැකි සම්පත් ප්‍රමාණය සීමා වීම යි.

වෙළෙඳපොළක භාණ්ඩයක හිඟයක් පැවතීම සම්පත් හිඟකම නොව භාණ්ඩ තොග වෙළෙඳ පොළට ළඟාවීමේ ප්‍රමාද දෝෂය මත ඇති වන්නකි. වෙළෙඳපොළට තොග ළඟා වීමෙන් පසු ව එම තත්ත්වය මඟ හැරී යයි.

හිඟ සම්පත් යොදා නිපදවන භාණ්ඩ ආර්ථික භාණ්ඩ වේ. ඒවායේ සැපයුම සීමා සහිත වේ. ඉතා පිරිමැසුම් ලෙස සම්පත් භාවිතයට ගැනීම සම්පත් කාර්යක්ෂම ලෙස උපයෝජනය කිරීමක් වන අතර වුවමනා අසීමිතව පවතින කාක් කල් සම්පත් අරපිරිමැස්මෙන් භාවිත කළ ද හිඟකම නැමැති ගැටලුව විසඳිය නොහැකි ය.

හිඟකම ආර්ථික විද්‍යාවේ කේන්ද්‍රීය ගැටලුව ලෙස සැලකෙන්නේ, පහත සඳහන් හේතු නිසා ය.

1. සියලු ආර්ථික කාරකයන් මෙම ගැටලුව පොදු වේ.
2. ඕනෑ ම සමාජයක් කුමක්, කොපමණ, කෙසේ, කා සඳහා නිපදවිය යුතු ද යන මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්නවලට පොදුවේ මුහුණ දෙන නිසා
3. හිඟකම සෑම සමාජයකට ම පොදුවීම නිසා

තේරීම

- සම්පත් හිඟ සහ විකල්ප ප්‍රයෝජනවලින් යුක්ත නිසාත් මිනිසුන්ට තමා කැමැති වුවමනා ඉටුකර ගැනීම වෙනුවට එක් වුවමනාවක් තේරීමට සිදු වේ. නිදසුන් ලෙස භූමිය තුළ කර්මාන්තශාලා ඉදිකිරීම, ගොවිතැන් කිරීම සහ ක්‍රීඩා පිටි සැකසීම වැනි විකල්ප ප්‍රයෝජන පවතින විට එම, විකල්පයන් අතුරින් කුමන විකල්පය තෝරා ගනු ලබන්නේ ද යන්න තීරණය කිරීමට සිදුවේ.
- මේ නිසා ප්‍රමුඛත්වයක් දිය යුත්තේ කුමන වුවමනාවට ද, පසුව සපුරා ගැනීමට අපේක්ෂා කරන වුවමනා කුමක්ද යන්න පුද්ගලිකව ව පෙළගැස්වීම සිදු කරයි.
- ආර්ථිකයක කුටුම්භ, ව්‍යාපාරික ආයතන, රජය සහ වෙනත් සංවිධාන විවිධ ආකාරයට තේරීම කරයි.
- **ආර්ථික පද්ධතියක් තුළ තේරීමේ ප්‍රශ්නය හටගන්නේ,**
  1. සම්පත්වල පවත්නා හිඟකම හා
  2. සම්පත්වල විකල්ප භාවිත හැකියාව මුල් කරගෙන යි.

ආවස්ථික පිරිවැය

- විකල්ප ප්‍රයෝජන අතුරින් එක් විකල්පයක් තෝරාගත් විට අනෙක් විකල්ප අවස්ථා කැප කිරීමට සිදුවේ.
- මෙලෙස “ සම්පතක විකල්ප ප්‍රයෝජන අතුරින් එක් විකල්පයක් තෝරාගත හොත් ඒ වෙනුවෙන් කැප කරන ඊළඟ හොඳ ම විකල්පයේ වටිනාකම ආවස්ථික පිරිවැය නමින් හඳුන්වයි.
- ආවස්ථික පිරිවැය, මූර්ත පිරිවැය ලෙස ද ආර්ථික පිරිවැය ලෙස ද හඳුන්වයි. නිදසුන් කලින් සඳහන් කළ නිදසුනේ භූමිය තුළ කර්මාන්තශාලාවක් ඉදි කිරීම, ගොවිතැන් කිරීම සහ ක්‍රීඩා පිටි සැකසීම වැනි විකල්ප ප්‍රයෝජන පවතින විට, පුද්ගලයකු ඉහත භූමියේ විකල්ප ප්‍රයෝජන ඔහුගේ ප්‍රමුඛතාව මත පෙළගැස්වූ විට,
  1. කර්මාන්තශාලාවක් ඉදි කිරීම
  2. ගොවිතැන් කිරීම
  3. ක්‍රීඩා පිටිය ඉදි කිරීම වේ නම්
- ඉහත භූමියේ විකල්ප ප්‍රයෝජන අතරින් ඔහු කර්මාන්තශාලාවක් ඉදිකිරීම තෝරාගත් විට ඊළඟට ඔහු කැප කරන හොඳ ම විකල්පය වන්නේ ගොවිතැන් කිරීම නම් කර්මාන්තශාලාවක් ඉදි කිරීමේ ආවස්ථික පිරිවැය වන්නේ ගොවිතැන් කිරීමෙන් ලැබෙන අස්වැන්න යි.
- ආවස්ථික පිරිවැය ධන සංකල්පයක් වන අතර ආවස්ථික පිරිවැය ධන අගයක් ගන්නේ ආර්ථික භාණ්ඩ සම්බන්ධයෙන් පමණි.
- **තේරීමක ආවස්ථික පිරිවැය සම්බන්ධයෙන් වැදගත් කරුණු කිහිපයකි.**
  1. ආවස්ථික පිරිවැය මූල්‍ය සංකල්පයක් නොව මූර්ත සංකල්පයකි. එනම් ආවස්ථික පිරිවැය පෙන්වන්නේ විකල්ප අතරින් එක් විකල්පයක් තෝරාගත් විට අහිමි වන ඊළඟ හොඳ ම විකල්පයේ මූර්ත වටිනාකමයි. එහි මූල්‍ය වටිනාකම නොවේ.
  2. ආවස්ථික පිරිවැය ආත්මගත සංකල්පයකි. එනම් ආවස්ථික පිරිවැය ප්‍රකාශ කළ හැක්කේ එම තේරීම කරන පුද්ගලයාට පමණි. එය පුද්ගලයාගෙන් පුද්ගලයාට වෙනස් වේ.
  3. ආවස්ථික පිරිවැය නිසා බාහිර පිරිවැයක් ද හට ගනියි.

ආවස්ථික පිරිවැය ශුන්‍ය අගයක් ගන්නා අවස්ථා

1. සම්පත් අසීමිත ව පවතින විට (ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ තිබීම)
2. කිසියම් සම්පතකින් විකල්ප ප්‍රයෝජන නොමැති විට
3. සම්පත් සේවා වියුක්ත ව පවතින විට

1.5 :- සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීම හා නිමැවුම බෙදා හැරීම පිළිබඳ තීරණ ගන්නා ආකාරය විග්‍රහ කරයි.

- මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න නම් කරයි.
- මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විග්‍රහ කරයි.

මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න

- සම්පත්වල පවත්නා හිඟකම සහ හිඟ සම්පත්වල විකල්ප ප්‍රයෝජන නිසා හැම සමාජයකට මූලික තේරීම් තුනක් කිරීමට සිදු වේ.
- එම තේරීම් තුන ඕනෑම සමාජයකට පොදු ය.
- ආර්ථික විද්‍යාවේ දී මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න ලෙසින් හඳුන්වන්නේ එම තේරීම් ය.
- ඒ අනුව මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න වන්නේ,
  1. කුමක් / කොපමණ නිෂ්පාදනය කළ යුතු ද?
  2. කෙසේ නිෂ්පාදනය කළ යුතු ද?
  3. කා සඳහා නිෂ්පාදනය කළ යුතු ද?

කුමක් / කොපමණ නිෂ්පාදනය කළ යුතු ද?

- සම්පත්වල හිඟකම සහ හිඟ සම්පත්වල විකල්ප ප්‍රයෝජන තිබීම නිසා කවර සමාජයකට වුවද කුමක් / කොපමණ නිපදවනවා ද යන මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්නයට මුහුණ දීමට සිදු වේ.
- නිදසුන් :- හිඟ සම්පත් උපයෝගී කරගෙන, රෝහල් හඳුනවාද පාසල් හඳුනවා ද? කර්මාන්තශාලා හඳුනවා ද? ක්‍රීඩා පිටි හඳුනවා ද? පාරිභෝගික භාණ්ඩ නිපදවනවා ද? ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ නිපදවනවා ද? වශයෙන් නිපදවන භාණ්ඩය තීරණය කිරීමට සිදු වේ.
- එසේ ම නිපදවීමට තීරණය කළ භාණ්ඩය කොපමණ ප්‍රමාණයකින් නිපදවිය යුතු ද යන්නත් තීරණය කළ යුතු ය.
- නිදසුන්:- රෝහල් කොපමණ ප්‍රමාණයක් ද? කර්මාන්තශාලා කොපමණ ප්‍රමාණයක් ද? ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ කොපමණ ද?
- මෙලෙසින් කුමන භාණ්ඩයක් කොපමණ ප්‍රමාණයකින් නිපදවන්නේ ද යන්න තීරණය කොට ඒ සඳහා සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීම කළ යුතු වේ.
- එසේ ම සම්පත්වලින් කොපමණ ප්‍රමාණයක් වර්තමාන පරිභෝජනයට යොදා ගන්නවා ද, කොපමණ ප්‍රමාණයක් අනාගත පරිභෝජනයට යොදා ගන්නවා ද / බෙදා හරිනවා ද යන්න තීරණය කළ යුතු වේ.
- කුමක් / කොපමණ නිපදවනවා ද යන්න තීරණය කොට ඒ සඳහා සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමක් සිදු වන නිසා කුමක් කොපමණ නිපදවනවා ද යන මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්නය සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ ප්‍රශ්නය ලෙසින් ද හැඳින්විය හැකි ය.

කෙසේ නිෂ්පාදනය කළ යුතු ද?

- සම්පත් හිඟකම හා හිඟ සම්පත්වල විකල්ප ප්‍රයෝජන පැවතීම නිසා කවර සමාජයකට වුව ද පොදුවේ කෙසේ නිෂ්පාදනය කළ යුතු ද? යන ප්‍රශ්නයට ද මුහුණ දීමට සිදු වේ.
- කෙසේ නිපදවනවා ද යන මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්නයෙන් අදහස් වන්නේ භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා කුමන නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රමයක්, කුමන තාක්ෂණයක් භාවිතා කළ යුතු ද යන්නයි. එනම් භාණ්ඩ නිපදවීමට කවර සම්පත්, කවර අනුපාතයකට භාවිත කළ යුතු ද යන්න තීරණය කළ යුතු වේ.
- භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා ශ්‍රම සුක්ශම නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රමය සහ ප්‍රාග්ධන සුක්ශම නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රමය ලෙස විකල්ප නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රම දෙකක් භාවිතා කළ හැකි ය.
- ශ්‍රමය වැඩියෙන් හා ඊට සාපේක්ෂ ව ප්‍රාග්ධනය අඩුවෙන් යොදා ගන්නා නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රමය ශ්‍රම සුක්ෂම නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රමය වන අතර ප්‍රාග්ධනය වැඩියෙන් හා ඊට සාපේක්ෂව ශ්‍රමය අඩුවෙන් යොදා ගන්නා නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රමය ප්‍රාග්ධන සුක්ෂම නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රමය ලෙස හැඳින්වේ.
- විකල්ප නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රම අතරින් කුමන හෝ එක් නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රමයක් භාවිතා කොට නිපදවීමක් සිදුවන නිසා කෙසේ නිෂ්පාදනය කළ යුතු ද යන මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්නය නිෂ්පාදනය පිළිබඳ ප්‍රශ්නය ලෙසින් ද හැඳින්වේ.

කා සඳහා නිෂ්පාදනය කළ යුතු ද?

- කා සඳහා නිපදවනවා ද යන්නෙන් අදහස් වන්නේ සමාජයේ සමස්ත නිෂ්පාදිතය කවුරුන් අතර බෙදී යනවා ද යන්නයි.
- එනම් හිඟ සම්පත් යොදා ගනිමින් නිෂ්පාදනය කරනු ලබන සීමිත භාණ්ඩ හා සේවා ප්‍රමාණය සමාජයේ කවුරුන් විසින් හිමි කර ගනු ලැබේ ද? භුක්ති විඳිනු ලැබේ ද? යන්න මෙයින් අදහස් වේ.
- නිපදවන භාණ්ඩ භුක්ති විඳීමේ හැකියාව රඳා පවතින්නේ ඒ ඒ පුද්ගලයන් ලබන ආදායම මත ය.
- සාධක හිමියෝ වැටුප් , බදු කුලී , පොළී හා ලාභ වශයෙන් ආදායම් උපයති.
- ඒ ඒ පුද්ගලයන් ලබන ආදායම වැඩි හෝ අඩු හෝ වන්නේ සාධක හිමිකාරත්වය සහ සාධක මිල පදනම් කරගෙන ය.
- සාධක ආදායම් වැඩියෙන් ලබන අයට නිපදවන භාණ්ඩවලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් භුක්ති විඳීමට හැකියාව ලැබෙන අතර සාධක ආදායම අඩුවෙන් ලැබෙන අයට හැකි වන්නේ අඩු භාණ්ඩ ප්‍රමාණයක් භුක්ති විඳීමට ය.

- මෙලෙසින් නිපදවන භාණ්ඩ ප්‍රමාණය භුක්ති විඳීම ඒ ඒ පුද්ගලයින්ගේ ආදායම මත තීරණය වන නිසා කා සඳහා නිපදවිය යුතු ද යන්න ආදායම් බෙදී යාම පිළිබඳ ප්‍රශ්නය ලෙසින් ද හැඳින්වේ.

1.6 :-මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳා ගැනීම සඳහා සංවිධානය වන ආකාරය විශ්ලේෂණය කරයි.

- ආර්ථික පද්ධති අර්ථ දැක්වයි.
- ආර්ථික පද්ධතියක මූලිකාංග පැහැදිලි කරයි.
- ආර්ථික පද්ධතියක තීරණ ගන්නා පාර්ශ්ව නම් කරයි.
- ආර්ථික පද්ධතියක තීරණ ගන්නා පාර්ශ්වවල කාර්යභාරය විමසයි.

ආර්ථික පද්ධති

- මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳා ගැනීම සඳහා සමාජයක් තුළ ජීවත් වන මිනිසුන් විසින් නිර්මාණය කරනු ලැබ ඇති යන්ත්‍රණය හෙවත් ආයතනික වැඩ පිළිවෙළ ආර්ථික පද්ධතියක් හෙවත් ආර්ථික සංවිධානයක් ලෙස හැඳින්වේ.
- ආර්ථික පද්ධතියක දී මිනිසා විසින් සකසා ගන්නා නීති මාලාවකට අනුව එහි ඇති ආයතන සමූහයක් ක්‍රියාත්මක වේ.
- එම ආයතන මිනිසුන් ගෙන් සමන්විත සජීවී ඒකක වන අතර, ඒ නිසා ම එහි ක්‍රියාකාරීත්වය ද සක්‍රීය වූවකි.
- භෞතික පද්ධතියක් තුළ පවත්නා ස්වාභාවික වස්තු මෙන් ආර්ථික පද්ධතියක් තුළ දක්නට ලැබෙන වස්තු වන්නේ එහි පවත්නා ආර්ථික ආයතන ය.
- මෙම ආර්ථික ආයතන ආර්ථික පද්ධතියක මූලිකාංග, ආයතනික ලක්ෂණ ආදී නම්වලින්ද හැඳින්වේ.
- ඒ ඒ රටවල පවතින සමාජ, සංස්කෘතික සහ ඓතිහාසික රටාවන් මත විවිධ ස්වරූපයේ ආයතනික රටාවන් ඒ ඒ ආර්ථිකයන්හි දැකිය හැකි ය.

ආර්ථික පද්ධතියක මූලිකාංග

- කුටුම්භ
- ආණ්ඩුව
- ව්‍යාපාරික අංශය
- කම්කරු සංවිධාන
- රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන
- වෙළෙඳපොළවල්
- සානුබල

- නෛතික ව්‍යුහය
- සිරිත් විරිත් සාම්ප්‍රදායන් හා සංස්කෘතිය

ආර්ථික පද්ධතියක තීරණ ගන්නා පාර්ශ්ව

- මෙම මූලිකාංගයන් අතුරෙන් ආර්ථික පද්ධතියක තීරණගැනීම හා සම්බන්ධ වන විශේෂ පාර්ශ්ව වන්නේ කුටුම්භ, ආණ්ඩුව, ව්‍යාපාරික අංශය, කම්කරු සංවිධාන සහ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ආදිය යි.

ආර්ථික පද්ධතියක තීරණ ගන්නා පාර්ශ්වවල කාර්යභාරය

- ආර්ථික පද්ධතියක ඇති වැදගත්ම ආයතනික ලක්ෂණයක් වන්නේ කුටුම්භ ය.
- එක ම අයවැයකින් එක ම ගෘහයක් තුළ එකට වාසය කරන පිරිසක් කුටුම්භයක් සේ සැලකේ.
- විවිධ සමාජවල සිටින කුටුම්භ එක්කෝ න්‍යෂ්ටික පවුල්, එසේත් නැතිනම් විස්තෘත පවුල් විය හැකි ය.
- කුටුම්භයන් එක් අතකින් ශ්‍රම සැපයුම්කරුවන් වන අතර, නිෂ්පාදනය කරනු ලබන බොහෝ භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා පාරිභෝගිකයන් වන්නේ ද කුටුම්භ ය.
- එසේ ම නිෂ්පාදන සාධක පිළිබඳ අයිතිය ද කුටුම්භයන් සතු ය.
- ආර්ථික පද්ධතියක කුටුම්භ විසින් ඉටු කරනු ලබන වැදගත් කාර්යභාර පවතී.
- කුටුම්භ විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ ලෙසින් සැලකෙන්නේ ද කුටුම්භයන්ගේ එම කාර්යභාර ය.
- **කුටුම්භයන් සතු කාර්යභාරය**
  1. සාධක සැපයීම පිළිබඳ තීරණ ගැනීම
  2. භාණ්ඩ හා සේවා මිල දී ගැනීම පිළිබඳ තීරණ ගැනීම
  3. ආදායමෙන් කොපමණ පාරිභෝජනය කරන්නේ ද කොපමණ ඉතිරි කරන්නේ ද යන්න තීරණය ගැනීම
- සෑම රටක ම කුමන හෝ ස්වරූපයක ආණ්ඩුවක් පවතින අතර එය සතු ව විශාල කාර්යභාරයක් ද පවතී.
- **ආණ්ඩුවක් සතු කාර්යභාරය**
  1. ආර්ථික හා පෞද්ගලික අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කරදීම
  2. කර්මාන්ත හා ව්‍යාපාර නියාමනය කිරීම
  3. භාණ්ඩ හා සේවා සැපයීම
  4. ආදායම් පුනර්ව්‍යාප්තිය
  5. නීතිරීති හා ව්‍යවස්ථාවන් සැකසීම

- ආර්ථිකයක විවිධ ස්වරූපයේ ව්‍යාපාරික ආයතන පවතී. නිදසුන්:- පෞද්ගලික ආයතන , සමුපකාර , රාජ්‍ය ආයතන
- ව්‍යාපාරික අංශය සතු කාර්යභාරයන්
  1. නිෂ්පාදන සම්පත් මිල දී ගැනීම
  2. කුමක්, කොපමණ , කෙසේ , කා සඳහා නිපදවන්නේ ද යන්න තීරණය කිරීම
  3. භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීම
  4. සාධාරණ මිලකට භාණ්ඩ හා සේවා අලෙවි කිරීම
- ශ්‍රමිකයන් විසින් ගොඩනගා ගනු ලබන කම්කරු සංවිධානවල කාර්යභාරය
  1. සේවක අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා කටයුතු කිරීම
  2. සේවා නියුක්තිය, නිෂ්පාදනය තාක්ෂණය හා වැටුප් මට්ටම් කෙරෙහි බලපෑම් ඇති කිරීම
- නූතන ආර්ථිකයන්හි වර්ධනය වෙමින් පවතින රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සතු කාර්යභාර රැසක් පවතී. නිදසුන්:- දිළිඳුකම තුරන් කිරීම
  - පරිසර සංරක්ෂණය
  - මානව අයිතිවාසිකම් (හිමිකම්) ආරක්ෂා කිරීම
  - ස්වාභාවික ආපදා තත්ත්වයන් දී අවතැන් වූ ජනතාවගේ සුභසාධනය වෙනුවෙන් කටයුතු කිරීම.

1.7:- විවිධ නිර්ණායක භාවිත කරමින් ආර්ථික පද්ධති වර්ග කරයි.

- ආර්ථික පද්ධති වර්ග කිරීම සඳහා භාවිත කරන නිර්ණායක විස්තර කරයි.
- වෙළෙඳපොළ ආර්ථික පද්ධති අර්ථ දක්වයි.
- වෙළෙඳපොළ ආර්ථික පද්ධතියක ලක්ෂණ හා ක්‍රියාකාරිත්වය පැහැදිලි කරයි.
- වෙළෙඳපොළ ආර්ථික පද්ධතියක මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳාගන්නා ආකාරය විග්‍රහ කරයි.
- විධාන ආර්ථික පද්ධති අර්ථ දක්වයි.
- විධාන ආර්ථික පද්ධතියක ලක්ෂණ හා ක්‍රියාකාරිත්වය පැහැදිලි කරයි.
- විධාන ආර්ථික පද්ධතියක මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳාගන්නා ආකාරය විග්‍රහ කරයි.
- මිශ්‍ර ආර්ථික පද්ධති අර්ථ දක්වයි.
- මිශ්‍ර ආර්ථික පද්ධතියක ලක්ෂණ හා ක්‍රියාකාරිත්වය පැහැදිලි කරයි.
- මිශ්‍ර ආර්ථික පද්ධතියක මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳාගන්නා ආකාරය විග්‍රහ කරයි.
- ආර්ථික පද්ධති සම්බන්ධ නව ප්‍රවණතා විමසා බලයි.
- ආර්ථික පද්ධතියක කාර්ය සාධනය මනුම් කිරීමේ නිර්ණායක පෙළගස්වයි.

ආර්ථික පද්ධති

- ආර්ථික පද්ධතියක් ක්‍රියාත්මක වන්නේ නීතිරීති, සම්ප්‍රදාය, සිරිත් විරිත් යනාදියෙන් සමන්විත ආයතනික ව්‍යුහයක් අනුව ය.
- මෙම ආයතනික ව්‍යුහයන්ගේ ස්වරූපයන් මත ආර්ථික පද්ධති අතර වෙනසක්ම දක්නට ලැබේ.

ආර්ථික පද්ධති වර්ග කිරීම සඳහා භාවිත කරන නිර්ණායක

- තීරණ සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණය
- සම්පත් හිමිකාරිත්වයේ ස්වරූපය
- සානුබලවල ස්වභාවය
- තීරණ සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණයේ ස්වරූපය යන නිර්ණායක මත ආර්ථික පද්ධති පහත පහත පරිදි වර්ග කළ හැකි ය.
  - වෙළෙඳපොළ ආර්ථික පද්ධති
  - විධානගත (සැලසුම්ගත) ආර්ථික පද්ධති
- නිෂ්පාදන සම්පත්වල හිමි කාරිත්වය හා දේපොළ අයිතිවාසිකම්වල ස්වභාවය යන නිර්ණායක මත ආර්ථික පද්ධති පහත පරිදි වර්ග කළ හැකි ය.
  - ධනේශ්වර ආර්ථික පද්ධති
  - සමාජවාදී ආර්ථික පද්ධති
- දේපොළ හිමිකාරිත්වය හා අයිතිවාසිකම් අතින් ධනේශ්වර ආර්ථික ක්‍රම හා සමාජවාදී ආර්ථික ක්‍රම අතර පැහැදිලි වෙනස්කම් දැකිය හැකිය.
- ධනේශ්වර ආර්ථික පද්ධතියක දේපොළ හිමිකම පෞද්ගලික අංශය සතු වන අතර සමාජවාදී ආර්ථික පද්ධතියක සම්පත් හිමි කරගනු ලබන්නේ රජය විසිනි.
- විවිධ ආර්ථික පද්ධතිවල දක්නට ලැබෙන සානුබල ප්‍රධාන ස්වරූප තුනක් පෙන්වුම් කරයි. එනම්,
  - ද්‍රව්‍යාත්මක ප්‍රතිලාභ සහිත සානුබල
  - සදාචාරාත්මක සානුබල (ජනතාව වෙනුවෙන් මෙහෙවර)
  - බලය පදනම් කරගත් සානුබල
- වෙළෙඳපොළ ආර්ථික ක්‍රමයක ද්‍රව්‍යාත්මක සානුබල ප්‍රධානවේ. ලාභ ඉපැයීම සානුබලයකි.
- විධාන මගින් මෙයෙවන ආර්ථික පද්ධතිවල සානුබල ක්‍රියාත්මක වන්නේ අධිකාරී බලය තුළිනි.
- ආචාරධර්ම භාවමය පදනම් ඔස්සේ ද සානුබල ක්‍රියාත්මක වේ. ශුද්ධ, ස්වාභාවික විපත්, ආණ්ඩු බිඳ වැටීම් වැනි සිදුවීම් නිසා ආර්ථිකයේ කම්පන හටගත් අවස්ථාවල දී සදාචාර පදනම ඔස්සේ, පුද්ගලයෝ එම අවස්ථාවේ කළ යුතු නිවැරදි දේ තීරණය කර, ඒ අනුව කටයුතු කරති. එයින් පුද්ගලයෝ අභිප්‍රේරණය වෙති.

ආර්ථික පද්ධති වර්ග

- ආර්ථික පද්ධති වර්ග කිරීම සඳහා භාවිත කරන නිර්ණායක සියල්ලම සැලකිල්ලට ගෙන පහත පරිදි ආර්ථික පද්ධති වර්ග කළ හැකි ය.
  - වෙළෙඳපොළ ආර්ථික පද්ධති

- විධාන හා නියෝග පදනම් කරගත් ආර්ථික පද්ධති හෙවත් සැලසුම්ගත ආර්ථික පද්ධති
- මිශ්‍ර ආර්ථික පද්ධති

වෙළෙඳපොළ ආර්ථික පද්ධති

- වෙළෙඳපොළ අර්ථ ක්‍රමය යනු වෙළෙඳපොළෙහි ඉල්ලුම් හා සැපයුම් බලවේග අනුව තීරණය වන මිල මත මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳන ආර්ථික ක්‍රමයකි.
- වෙළෙඳපොළ අර්ථ ක්‍රමය, ධනවාදී ආර්ථික ක්‍රමය, නිදහස් ව්‍යවසාය අර්ථ ක්‍රමය ආදී විකල්ප නම් වලින් ද හඳුන්වයි.

වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක මූලික ලක්ෂණ

- දේපොළ පිළිබඳ පෞද්ගලික හිමිකමක් තිබීම
- නිදහස් ව්‍යවසාය හා තේරීමේ නිදහස
- තරගකාරී වෙළෙඳපොළ තත්ත්ව
- ස්වාර්ථය මත පදනම් කරගත් සානුබල පැවතීම
- මිල යාන්ත්‍රණයේ ක්‍රියාකාරීත්වය
- පාරිභෝගික ස්වාධිපත්වය
- ආණ්ඩුවේ කාර්යභාරය සීමා සහිත වීම
- වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳීමේ සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණය ලෙස මිල යාන්ත්‍රණය කටයුතු කරයි.

වෙළෙඳපොළ ක්‍රමයක මිල ඉතා වැදගත් කාර්ය තුනක් ඉටුකරයි. එනම්,

- තොරතුරු හා සංඥා සැපයීමේ කාර්යය
- සානුබල සැපයීමේ කාර්යය
- සලාකනය කිරීමේ කාර්යය
- වෙළෙඳපොළ අර්ථ ක්‍රමයක ආර්ථික ඒකකයන්හි හැසිරීම තීරණය කරන මූලික බලවේගය ස්වාර්ථය යි. පරාර්ථය, සමාජ ශුභසාධනය වැනි කරුණු වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක සැලකිල්ලට නොගැනේ.
- වෙළෙඳපොළ අර්ථ ක්‍රමයක පදනම පෞද්ගලික දේපොළ හිමිකමයි. පෞද්ගලික දේපොළ හිමිකම හා බැඳී ඇති නිදහස් ව්‍යවසාය වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක ප්‍රධාන ලක්ෂණයකි.

විධාන ආර්ථික පද්ධති

- මධ්‍යගත සැලසුම් අධිකාරියක් විසින් දෙනු ලබන නියෝග මගින් මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳාගනු ලබන අර්ථ ක්‍රමයක් විධාන අර්ථ ක්‍රමයක් ලෙස හැඳින්වෙයි.

මධ්‍යගත සැලැස්මක් යටතේ මෙහෙයවන ආර්ථික පද්ධතියක ලක්ෂණ

- ශ්‍රමය හැර අනෙකුත් නිෂ්පාදන සම්පත්වල හිමිකාරීත්වය රජය සතු වීම
- මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳා ගැනීම සඳහා සැලසුම් ක්‍රියාවලිය යොදා ගැනීම
- සමාජ ශුභසාධනය මත කටයුතු කිරීම
- පොදු යහපත සඳහා කටයුතු කිරීම

- කුමක් කොපමණ, කෙසේ, කා සඳහා නිපදවනවාද යන මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න සඳහා විසඳුම් මධ්‍ය සැලසුම් අධිකාරිය ගනු ලබයි.

විධාන අර්ථ ක්‍රමයක දුර්වලතා පහත පරිදි දැක්විය හැකි ය.

- සංවිධානය හා සම්බන්ධීකරණය පිළිබඳ ගැටලු
- තත්ත්ව පාලනයේ බිඳ වැටීම්
- සානුබල ප්‍රමාණවත් නොවීම
- පරිසර හායනය

මිශ්‍ර ආර්ථික පද්ධති

- මිශ්‍ර ආර්ථික පද්ධති යනු වෙළෙඳපොළ යාන්ත්‍රණය මගින් සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීම හා සැලසුම් ක්‍රියාවලිය මගින් සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීම සිදුවන ආර්ථික ක්‍රමය යි.

මිශ්‍ර ආර්ථිකයක ලක්ෂණ

- ආර්ථිකයේ ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරී අංශ වන්නේ පාරිභෝගිකයෝ, නිෂ්පාදකයෝ, නිෂ්පාදන සම්පත් හිමිකරුවෝ හා ආණ්ඩුව යි.
- පෞද්ගලික අංශය අභිප්‍රේරණය කෙරෙන සාධකය ස්වාර්ථය වන අතර පොදු අංශය අභිප්‍රේරණය සාධකය පොදු යහපත ය.
- පෞද්ගලික අංශය හා පොදු අංශය යන දෙක ම නිෂ්පාදන සම්පත් හිමිකරගෙන සිටී.
- සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීම පිළිබඳ තීරණ සැලසුම් යාන්ත්‍රණය මගින් සිදු කරයි. පෞද්ගලික අංශය මගින් තරගය ක්‍රියාත්මක වේ.
- ආණ්ඩුව ආර්ථිකය තුළ වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කරයි.
- මිශ්‍ර ආර්ථික පද්ධති සඳහා නිදසුන් කිහිපයක් පහත දැක්වේ.
  - 1 සමාජීය වෙළෙඳපොළ ආර්ථික
  - 2 සමාජවාදී වෙළෙඳපොළ ආර්ථික

සමාජීය වෙළෙඳපොළ ආර්ථික

- වෙළෙඳපොළ ආර්ථික පද්ධතියක් තුළ සමාජ සාධාරණත්වය ඇති කිරීම සඳහා රජය මැදිහත් වන ආර්ථික සමාජීය වෙළෙඳපොළ ආර්ථික නමින් හැඳින්වේ. එනම් සමාජ සාධාරණත්වය දැඩිව අවධාරණය කෙරෙන ආර්ථික පද්ධති සමාජීය වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයයි.
- සමාජීය වෙළෙඳපොළ ආර්ථික ක්‍රමය බිහිව ඇත්තේ ලිබරල් වෙළෙඳපොළ ආර්ථික ක්‍රමයට එරෙහිව ය. ලිබරල් වෙළෙඳපොළ අර්ථ ක්‍රමයක් තුළින් පෙන්වා දෙන්නේ රාජ්‍ය මැදිහත්වීමකින් තොරව නිදහස් වෙළෙඳපොළ බලවේග මගින් ආර්ථිකය ක්‍රියාත්මක වීමට ඉඩ දිය යුතු බවයි.
- වෙළෙඳපොළ ආර්ථික පද්ධතියට රජය මැදිහත් වීම පුද්ගල නිදහස සීමා කිරීමටත් වෙළෙඳපොළ යාන්ත්‍රණය කාර්යක්ෂමතාව ගිලිහී යාමටත් හේතු වන බව ලිබරල්වාදීන්ගේ අදහසයි.
- ලිබරල්වාදීන්ගේ අදහස ප්‍රතික්ෂේප කරන සමාජීය වෙළෙඳපොළ ආර්ථික පද්ධතියට පක්ෂ වූවන්ගේ අදහස වන්නේ සමාජ සාධාරණත්වය ඇති කිරීම සඳහා වෙළෙඳපොළ ආර්ථික පද්ධතියට රජය මැදිහත්විය යුතු බවයි.
- සමාජීය වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයන්හි නිෂ්පාදන සම්පත් පෞද්ගලික අංශය සතු වුව ද සම්පත් භාවිතය පිළිබඳ විශාල බලපෑමක් රජයෙන් කෙරේ. ආර්ථික, දේශපාලන, සිවිල්, සමාජ, සංස්කෘතික යන මානව හම් කම් ආරක්ෂා කිරීමට රජය මැදිහත් වී පුළුල් සමාජ ජාල

ක්‍රියාත්මක කරයි. සමාජයීය වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක පුරවැසියන්ගේ මූලික අයිතීන් අනතුරු ලක් වන හෝ උල්ලංඝනය වන තත්වයන්හි දී ඔවුන්ට ආරක්ෂාවක් රජය විසින් සපයනු ලැබේ.

- සේවයේ යෙදී සිටිය දී හට ගන්නා හදිසි අනතුරු, අසනීප තත්වයන් වැනි ආපදා තත්වයන්හි දී සහ වියපත් වීම, දිළිඳු බව, විරැකියාව, දරුවන් හදා වඩා ගැනීම වැනි සමාජීය තත්වයන්හි දී සමාජීය වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක රජය එහි පුරවැසියන් වෙත සමාජ ආරක්ෂණ ජාලයක් සපය යි.
- රජයේ මෙවැනි සමාජ ආරක්ෂණ ජාල සැපයීම සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල් බොහොමයක් සපයා ගන්නේ පුරවැසියන්ගෙන් බදු අය කිරීමෙනි. සමාජීය වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක රජයේ ශුභසාධනය තමන් වෙත ලැබෙන බැවින් පුරවැසියන් ද රජයට කැමැත්තෙන් බදු ගෙවීම සිදු කරයි.
- සමාජීය වෙළෙඳපොළ ආර්ථික පද්ධති පවතින රටවල් සඳහා නිදසුන් ලෙස නෝර්වේ, ජර්මනිය, ස්වීඩනය, පින්ලන්තය ආදිය දැක්විය හැකි ය.

සමාජවාදී වෙළෙඳපොළ ආර්ථික

- සමාජවාදී වෙළෙඳපොළ ආර්ථික ලෙසින් හැඳින්වෙනතේ මූලික වශයෙන් සමාජවාදී දර්ශනයන් මත මෙහෙය වෙන කිසියම් දුරකට වෙළෙඳපොළ බලවේගවලට ක්‍රියාත්මක වීමට ඉඩ සලසා ඇති ආර්ථික පද්ධතීන් ය.
- සමාජවාදී වෙළෙඳපොළ ආර්ථික සමාජයීය වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකවලට වඩා හාත්පසින් ම වෙනස් ය. සමාජවාදී වෙළෙඳපොළ අර්ථ ක්‍රමයක් තුළ නිෂ්පාදන සම්පත් රජය සතු ය. එහෙත් සම්පත් භාවිතය පිළිබඳ තීරණ ගැනීම පෞද්ගලික අංශය සතු ය. එනම් වෙළෙඳපොළ බලවේගවලට අනුව නිෂ්පාදන ආයතනවලට නිෂ්පාදන ප්‍රමාණය හා භාණ්ඩවල මිල තීරණය කිරීමේ අයිතිය පවතී.
- සමාජවාදී වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයන් සඳහා නිදසුන් ලෙස චීනය, හංගේරියාව හා බල්ගේරියාව දැක්විය හැකි ය.

ආර්ථික පද්ධති සම්බන්ධ නව ප්‍රවණතාවලට නිදසුන් ලෙස නව සම්ප්‍රදායික ආර්ථික පද්ධති දැක්විය හැකි ය.

මෙහිදී ආගමක් හෝ සම්ප්‍රදායික සමාජයක් හෝ පදනම් කර ගනිමින් නව සංස්කෘතික රාමුවකට යොමුවීමේ ප්‍රවණතාවයක් දක්නට ලැබේ.

ආර්ථික පද්ධතියක කාර්ය සාධනය ඇගයීමේ නිර්ණායක

- පූර්ණ සේවා නියුක්තිය
- ආර්ථික කාර්යක්ෂමතාව
- ආර්ථික වෘද්ධිය
- මිල ස්ථායීතාව
- සාධාරණ ආදායම් ව්‍යාප්තිය
- බාහිර ස්ථායීතාව
- පාරිසරික ගුණාත්මකභාවය
- ආර්ථික නිදහස

1.8 :-නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වකු ඇසුරෙන් ආවස්ථික පිරවැය හැසිරෙන ආකාරය විශ්ලේෂණය කරයි.

- නිෂ්පාදන හැකියා මායිම අර්ථ දක්වයි.
- නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් නිර්මාණය කිරීමේ දී යොදා ගනු ලබන උපකල්පන නම් කරයි.
- ස්ථාවර හා වැඩෙන ආවස්ථික පිරවැය තත්ත්ව යටතේ නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වකු නිර්මාණය කරයි.
- නිෂ්පාදන හැකියා මායිම භාවිත කරමින් ආවස්ථික පිරවැයේ හැසිරීම විග්‍රහ කරයි.
- ස්ථාවර හා වැඩෙන ආවස්ථික පිරවැය තත්ත්වයන්ට බලපාන සාධක ඉදිරිපත් කරයි.
- වැඩෙන ආවස්ථික පිරවැය වඩාත් තාක්වික තත්ත්වයක් බව තහවුරු කරයි.

නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වකුය

- යම් දෙන ලද අවස්ථාවක දී ආර්ථිකයක් සතු සියලුම සම්පත් පවත්නා තාක්ෂණය යටතේ උපරිම කාර්යක්ෂමතාවෙන් උපයෝජනය කොට, කිසියම් භාණ්ඩ දෙකකින් නිපදවිය හැකි උපරිම භාණ්ඩ සංයෝග සම්බන්ධ කොට අදින ලද රේඛාව නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වකුය ලෙස හැඳින්වේ.
- නිෂ්පාදන ධාරිතා ඉම, නිෂ්පාදන ශක්‍යතා පර්යන්තය, විභව නිෂ්පාදන හැකියා සීමාව යන නම්වලින් ද නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වකුය හඳුන්වනු ලබයි.

ආර්ථිකයක නිෂ්පාදන හැකියාව තීරණය කරන සාධක

1 සම්පත් සම්භාරය

- භූමිය
- ශ්‍රමය
- ප්‍රාග්ධනය
- ව්‍යවසායකත්වය

2 සාධක ඵලදායිතාව

- තාක්ෂණය
- මානව ප්‍රාග්ධනය
- කළමනාකරණය
- ශ්‍රම විභජනය සහ විශේෂීකරණය

නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් නිර්මාණය කිරීමේ දී යොදා ගනු ලබන උපකල්පන

- භාණ්ඩ වර්ග දෙකක් පමණක් නිපදවීම
- ආර්ථිකය සතු සම්පත් සම්භාරය ස්ථාවර වීම
- අදාළ කාලය තුළ තාක්ෂණය නොවෙනස් ව පැවතීම
- සම්පත් පූර්ණ හා උපරිම කාර්යක්ෂමතාවයෙන් යුක්ත ව උපයෝජනය කිරීම

බැවුම

- නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වකුයක් මත ගමන් කරන විට එක් භාණ්ඩයක නිෂ්පාදනය නිශ්චිත ප්‍රමාණය බැගින් වැඩි කරන විට අනෙක් භාණ්ඩයෙන් කැප කිරීමට සිදු වන ප්‍රමාණය අතර අනුපාතය, අනුක්‍රමණය හෙවත් බැවුම ලෙස හැඳින්වේ.

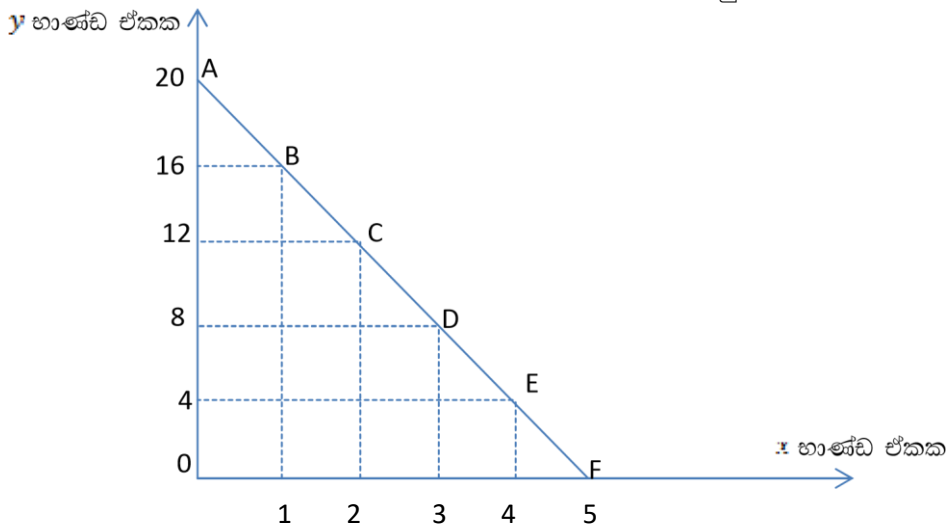

- එම බැවුම මගින් ආන්තික ආවස්ථික පිරිවැය දැක්වේ.
- නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රයක ආන්තික ආවස්ථික පිරිවැය හැසිරෙන ආකාරය අනුව ස්වරූප කිහිපයක් පවතී. එනම්

1. ස්ථාවර ආවස්ථික පිරිවැය
2. වැඩෙන ආවස්ථික පිරිවැය

ස්ථාවර ආවස්ථික පිරිවැය

- නිෂ්පාදන හැකියා මායිමක් මත ගමන් කිරීමේ දී එක් භාණ්ඩ වර්ගයකින් නිශ්චිත ප්‍රමාණය බැගින් වැඩි කිරීමේ දී අනෙක් භාණ්ඩයෙන් කැප කරන ප්‍රමාණය නොවෙනස් ව පවතින තත්ත්වයක් ස්ථාවර ආවස්ථික පිරිවැය වශයෙන් හඳුන්වයි.
- මෙවැනි ස්ථාවර ආවස්ථික පිරිවැයකින් යුතු නිෂ්පාදන හැකියා මායිම සරල රේඛීය ස්වභාවයක් ගනී. මෙය පහත රූප සටහනින් පෙන්වුම් කෙරේ.

- නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රයක ආවස්ථික පිරිවැය පහත සඳහන් සූත්‍රයට අනුව ගණනය කළ හැකි ය.

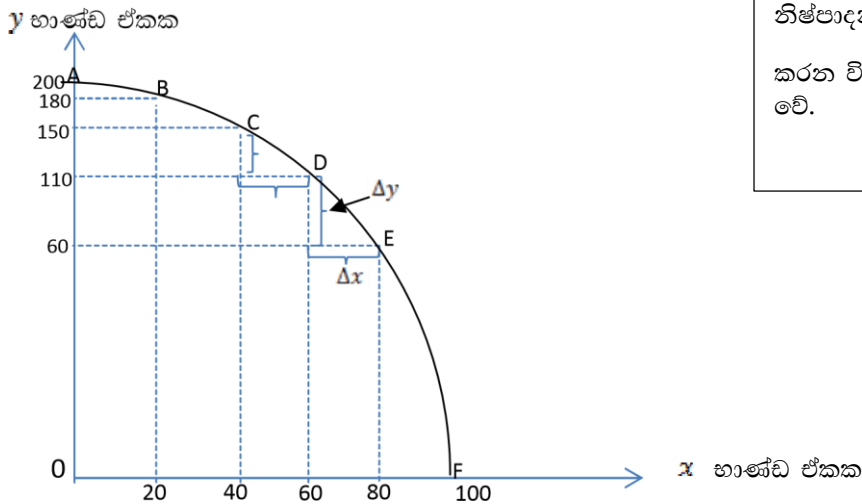
$$\text{ආවස්ථික පිරිවැය} = \frac{\text{කැප කරන ලද භාණ්ඩ ප්‍රමාණය}}{\text{වැඩි කරන ලද භාණ්ඩ ප්‍රමාණය}}$$

- සරල රේඛීය නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රයක ආවස්ථික පිරිවැය හැසිරෙන ආකාරය පහත වගුවෙන් දැක්වේ.

භාණ්ඩ සංයෝගය	x නිෂ්පාදනයේ ආවස්ථික පිරිවැය $\frac{-\Delta y}{+\Delta x}$	y නිෂ්පාදනයේ ආවස්ථික පිරිවැය $\frac{-\Delta x}{+\Delta y}$
A - B	$\frac{-4}{1} = -4$	$\frac{-1}{4} = \frac{-1}{4}$
B - C	$\frac{-4}{1} = -4$	$\frac{-1}{4} = \frac{-1}{4}$
C - D	$\frac{-4}{1} = -4$	$\frac{-1}{4} = \frac{-1}{4}$
D - E	$\frac{-4}{1} = -4$	$\frac{-1}{4} = \frac{-1}{4}$
E - F	$\frac{-4}{1} = -4$	$\frac{-1}{4} = \frac{-1}{4}$

වැඩෙන ආවස්ථික පිරිවැය

- නිෂ්පාදන හැකියා මායිම මත ගමන් කිරීමේ දී කිසියම් භාණ්ඩ වර්ගයක නිශ්චිත ප්‍රමාණය බැගින් වැඩි කරන විට අනෙක් භාණ්ඩයෙන් කැප කරන ප්‍රමාණය ක්‍රමයෙන් වැඩි වන තත්ත්වයක් වැඩෙන ආවස්ථික පිරිවැය වශයෙන් හඳුන්වයි.
- මෙවැනි වැඩෙන ආවස්ථික පිරිවැයකින් යුතු නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රය මූලයට අවතල හැඩයක් ගනියි. මෙය පහත රූප සටහනින් පෙන්වුම් කෙරේ.

නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රය මත ගමන් කරන විට $\frac{\Delta y}{\Delta x}$ අනුපාතය ක්‍රමයෙන් වැඩි වේ.

- මූලයට අවතල නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රයක වැඩෙන ආවස්ථික පිරිවැය හැසිරෙන ආකාරය පහත දැක්වේ.

සාංකේද සංයෝගය	x නිෂ්පාදනයේ ආවස්ථික පිරිවැය $\frac{-\Delta y}{+\Delta x}$	y නිෂ්පාදනයේ ආවස්ථික පිරිවැය $\frac{-\Delta x}{+\Delta y}$
A - B	$\frac{-20}{20} = -1.0$	$\frac{-20}{20} = -1.0$
B- C	$\frac{-30}{20} = -1.5$	$\frac{-20}{30} = -0.6$
C - D	$\frac{-40}{20} = -2.0$	$\frac{-20}{40} = -0.5$
D - E	$\frac{-50}{20} = -2.5$	$\frac{-20}{50} = -0.4$
E - F	$\frac{-60}{20} = -3.0$	$\frac{-20}{60} = -0.3$

ස්ථාවර ආවස්ථික පිරිවැය හා වැඩෙන ආවස්ථික පිරිවැය ඇති වීම කෙරෙහි බලපාන සාධක පහත පරිදි දැක්විය හැකි ය.

ස්ථාවර ආවස්ථික පිරිවැය ඇති වීමට හේතු	වැඩෙන ආවස්ථික පිරිවැය ඇති වීමට හේතු
<ul style="list-style-type: none"> සම්පත් සමජාතිය වීම එක් නිෂ්පාදනයක් සඳහා කාර්යක්ෂම වන සම්පත් අනෙක් නිෂ්පාදනය සඳහා කාර්යක්ෂම වීම 	<ul style="list-style-type: none"> සම්පත් සමජාතිය නොවීම එක් නිෂ්පාදනයක් සඳහා කාර්යක්ෂම වන සම්පත් අනෙක් නිෂ්පාදනය සඳහා කාර්යක්ෂම නොවීම

- ඉහත සඳහන් ආවස්ථික පිරිවැය තත්ත්වයන් අතරින් වඩාත් තාක්ෂණික බව, පෙන්නුම් කරනුයේ වැඩෙන ආවස්ථික පිරිවැය යි.
- මේ නිසා විවිධ ආර්ථික විග්‍රහයන් පැහැදිලි කිරීම සඳහා වැඩෙන ආවස්ථික පිරිවැය යොදා ගනියි.

1.9:- ආර්ථික විද්‍යාවේ මූලික සංකල්ප හා නිෂ්පාදන ධාරිතාව වෙනස් වීම් නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රයක් ඇසුරින් නිරූපණය කරයි.

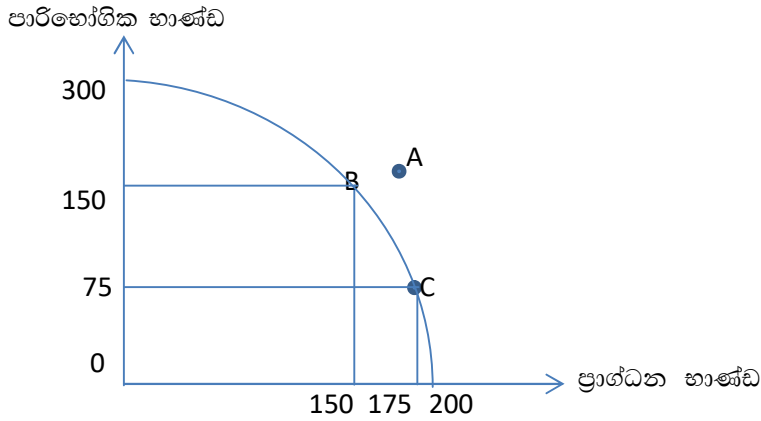
- සුක්ෂ්ම ආර්ථික විද්‍යා සංකල්ප නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍ර ඇසුරෙන් ඉදිරිපත් කරයි.
- සාර්ව ආර්ථික විද්‍යා සංකල්ප නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍ර ඇසුරෙන් පෙන්වයි.
- නිෂ්පාදන ධාරිතාව වෙනස් වීමට බලපාන සාධක අනුව නිෂ්පාදන ධාරිතාව වෙනස්වන ආකාරය නිෂ්පාදන හැකියා මායිමකින් පෙන්වයි.
- ආර්ථික විද්‍යාවේ සුක්ෂ්ම ආර්ථික විද්‍යා සංකල්ප සහ සාර්ව ආර්ථික විද්‍යා සංකල්ප නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රයක් ඇසුරින් නිරූපණය කළ හැකිය.

සුක්ෂ්ම ආර්ථික විද්‍යා සංකල්ප

- විකල්ප ප්‍රයෝජන
- තේරීම
- ආවස්ථික පිරිවැය
- නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව

- සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව

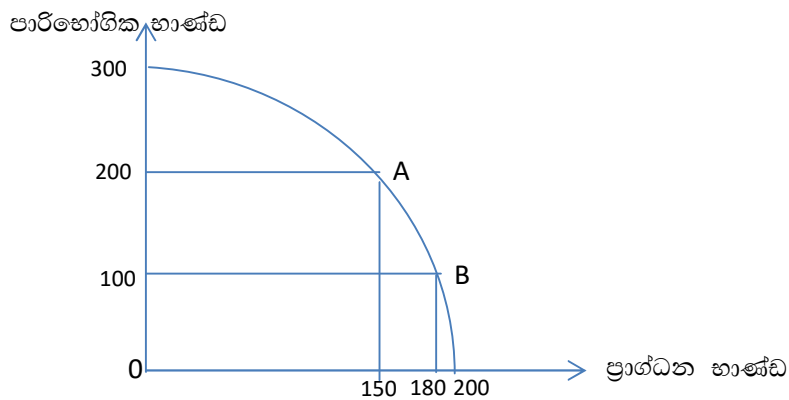
හිඟකම, විකල්ප ප්‍රයෝජන සහ තේරීම යන සංකල්ප නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රයක් ඇසුරින් පහත පරිදි පෙන්විය හැකි ය.

- ඉහත දක්වා ඇති ප්‍රස්තාරයට අනුව A ලක්ෂ්‍යයේ පෙන්වුම් කරන භාණ්ඩ සංයෝගය නිපදවීමට ආර්ථිකයේ පවතින සම්පත් ප්‍රමාණවත් නොවන බැවින් A ලක්ෂ්‍යයේ හිඟකම පෙන්වුම් කරයි.
- ඉහත නිෂ්පාදන හැකියා මායිම තුළ විකල්ප නිමැවුම් සංයෝග රාශියක් පවතී. B හා C ලක්ෂ්‍යවලින් එම සංයෝග පෙන්වයි.
- ආර්ථිකයක් එම සංයෝග අතරින් එක් සංයෝගයක් තෝරා ගත යුතුවේ. ඉහත නිදසුනට අනුව B හා C සංයෝගයන්ගෙන් එක් සංයෝගයක් තෝරා ගැනීමට සිදු වේ.

ආවස්ථික පිරිවැය

- කිසියම් ආර්ථික කටයුත්තකදී හිඟ සම්පත් අතරින් තේරීම් කරන විට ඒ වෙනුවෙන් අත්හරිනු ලබන ඊළඟ හොඳ ම විකල්ප අවස්ථාව ආවස්ථික පිරිවැය වශයෙන් හඳුන්වනු ලබයි.

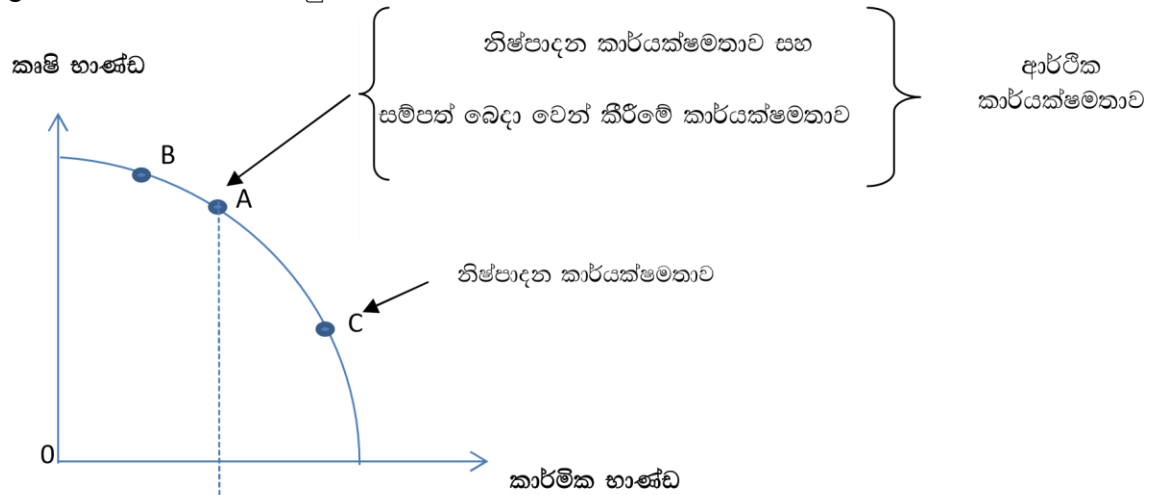
- ඉහත නිදසුනට අනුව මෙම ආර්ථිකය A භාණ්ඩ සංයෝගය තෝරා ගතහොත් පාරිභෝගික භාණ්ඩ 200 වෙනුවෙන් ආවස්ථික පිරිවැය ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ 50ක් වන අතර ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ 150 සඳහා ආවස්ථික පිරිවැය පාරිභෝගික භාණ්ඩ 100කි.
- එම ආර්ථිකයේ A සිට B දක්වා ගමන් කිරීමට තීරණය කළහොත් ඉහළ දැමූ ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ 30 වෙනුවෙන් ආවස්ථික පිරිවැය පාරිභෝගික භාණ්ඩ ඒකක 100 වන අතර B සිට

A දක්වා ගමන් කිරීමට තීරණය කළහොත් ඉහළ දැමූ පාරිභෝගික භාණ්ඩ 100 වෙනුවෙන් ආවස්ථික පිරිවැය ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ ඒකක 30කි.

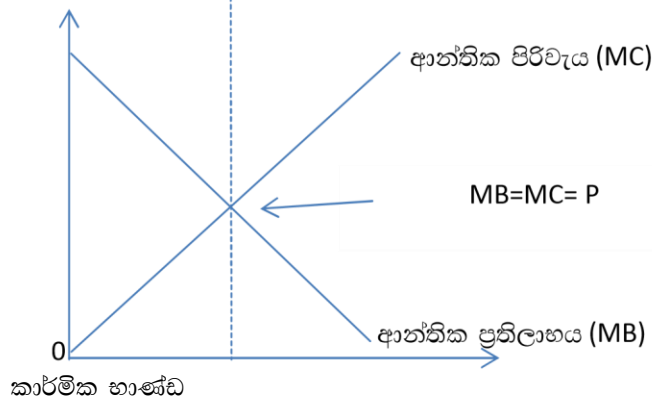
- **නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව යනු,** ආර්ථිකයක සියලු සම්පත්වලින් වැඩි ම ඵලදායීතාවක් ලබාගත හැකි වීම යි. මෙය නිෂ්පාදන හැකියා මායිම මත පිහිටි ලක්ෂ්‍යය මගින් පෙන්විය හැකිවේ. මේ සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රධාන කොන්දේසි 2 වනුයේ,
  - පූර්ණ සේවා නියුක්තිය
  - පූර්ණ නිෂ්පාදනයයි.
- **සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව යනු,** ආර්ථිකයේ පවතින සීමිත සම්පත් සමාජවරණයට ගැළපෙන ආකාරයට බෙදා වෙන් කිරීම වේ. මෙහි දී ඉටුවිය යුතු කොන්දේසිය වනුයේ, ආන්තික ප්‍රතිලාභය ආන්තික පිරිවැයට සමාන වීම ($MC=MB$) වේ.
- කිසියම් භාණ්ඩයකින් අතිරේක ඵකකයක් පරිභෝජනය කිරීමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිලාභය ආන්තික ප්‍රතිලාභය යි. එය භාණ්ඩය සඳහා පාරිභෝගිකයා ගෙවීමට කැමති උපරිම මිල වේ. එම නිසා ආන්තික ප්‍රතිලාභය (MB) මිලට (P) සමාන වේ. කිසියම් භාණ්ඩයක නිමැවුම එක් ඵකකයකින් වැඩි කරනවිට මුලු පිරිවැයට අලුතින් ඵකතුවන ප්‍රමාණය ආන්තික පිරිවැය(MC) වේ.
- මෙම නිසා සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව දී ඉටුවිය යුතු කොන්දේසිය වනුයේ, $MC=MB=P$ වේ. මෙම කොන්දේසිය ඉටු වන්නේ නිෂ්පාදන හැකියා මායිමෙහි එක් ලක්ෂ්‍යයක දී පමණි.

සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව හා නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව යන දෙකෙහි ම ඵකතුව ආර්ථික කාර්යක්ෂමතාව වේ.

- මෙය පහත ප්‍රස්තාර සටහනින් පෙන්වුම් කරයි.

ආන්තික ප්‍රතිලාභය /
ආන්තික පිරිවැය

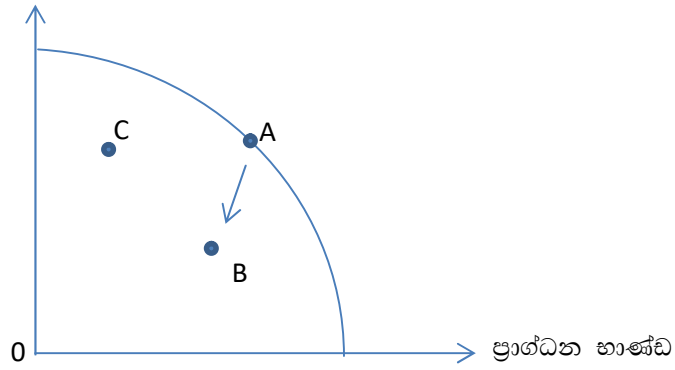
සාර්ව ආර්ථික විද්‍යා සංකල්ප

- පූර්ණ සේවා නියුක්තිය
- උගත සම්පත් උපයෝජනය
- ආර්ථික පසු බැසීම
- ආර්ථික අවපාතය
- ආර්ථික වර්ධනය
- වර්තමාන පරිභෝජනය හා අනාගත පරිභෝජනය අතර සම්පත් බෙදා හැරීම
- ආර්ථික බිඳ වැටීම

පූර්ණ සේවා නියුක්තිය

- ආර්ථිකයක පවත්නා සියලු ම සම්පත් ඵලදායී ලෙස නිෂ්පාදනය ක්‍රියාවලිය ක සේවා නියුක්ත කරවීම පූර්ණ සේවා නියුක්තිය ලෙස හඳුන්වයි. පූර්ණ සේවා නියුක්තිය නිෂ්පාදන හැකියා මායිම මත පිහිටි ලක්ෂ්‍යකින් පෙන්වුම් කරයි. පහත පරිදි පෙන්විය හැකි ය.

කාර්මික භාණ්ඩ

- ඉහත ප්‍රස්තාර සටහනට අනුව නිෂ්පාදන හැකියා මායිම මත පිහිටි A ලක්ෂ්‍යය පූර්ණ සේවා විද්‍යුක්ති පෙන්වුම් කරන අතර B ලක්ෂ්‍යයෙන් පෙනවුම් කරනුයේ උගත සේවා විද්‍යුක්ති තත්ත්වයකි. උගත සේවා විද්‍යුක්තිය යනු සම්පත් උපරිම ඵලදායිතාවක් නොලැබෙන ආකාරයෙන් සම්පත් සේවා විද්‍යුක්ත කරවීම වේ.
- නිදසුන්:-උපාධිධාරියෙක් කළමනාකරණ සේවයේ රැකියාවක නිරත වීම
- ඉහත ප්‍රස්තාර සටහනට අනුව C ලක්ෂ්‍යයෙන් ආර්ථිකයේ සේවා විද්‍යුක්ති තත්ත්වය ද පෙන්වුම් කළ හැකි ය.

ආර්ථික පසුබැසීම

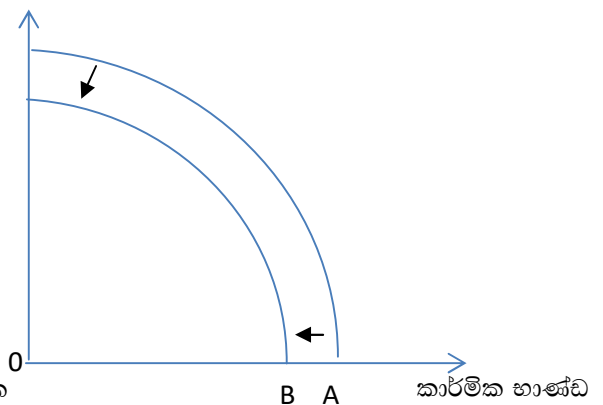
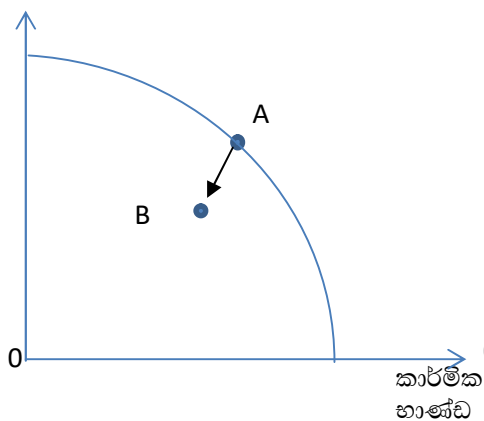
- ආර්ථික පසුබැසීම යනු භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා ආර්ථිකයේ ඉල්ලුම අඩුවීම හේතුවෙන් නිෂ්පාදනය පහළ යාම ආර්ථික පසු බැසීමකි. ආර්ථික පසු බැසීම කෙටි කාලීන තත්ත්වයක් වන අතර පසු බැසීම් තත්ත්වය හේතුවෙන් සේවා විද්‍යුක්ති තත්ත්වය ඉහළ යයි. ඉහත ප්‍රස්තාර සටහනට අනුව A ලක්ෂ්‍යයේ සිට B ලක්ෂ්‍යය දක්වා මායිම් වක්‍රය තුළට ගමන් කිරීමෙන් මෙය පෙන්වුම් කළ හැකි ය.
- ආර්ථික පසුබැසීමක දිගු කාලීන තත්ත්වය ආර්ථික අවපාතයක් වශයෙන් හඳුන්වයි. මෙහි දී සේවා විද්‍යුක්ත ව පවතින සම්පත් විනාශ වීමකට භාජනය විය හැකි බැවින් ආර්ථිකයේ සම්පත් සම්භාරය අඩු වී නිෂ්පාදන හැකියා මායිම වමට විතැන් වේ. ආර්ථික අවපාතයේ කෙටි කාලීන තත්ත්වයකදී එනම්, සම්පත් විනාශ වීමකට භාජනය වී නොතිබුණහොත් ලක්ෂ්‍යයකින් ද වමට විතැන් විය හැකි ය.

පළමුවන ප්‍රස්තාරය

දෙවන ප්‍රස්තාරය

කෘෂි භාණ්ඩ

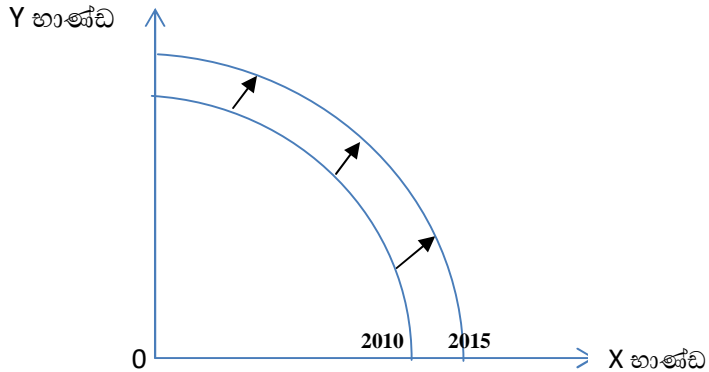
කෘෂි භාණ්ඩ

- සම්පත් විනාශවීමකින් තොරවූ ආර්ථික අවපාත තත්ත්වයක් ඉහත පළමුවන ප්‍රස්තාර සටහනේ A සිට B දක්වා ලක්ෂ්‍යයකින් විතැන් වීම මගින් පෙන්නුම් කරයි.
- ඉහත දෙවන ප්‍රස්තාරයෙන් ආර්ථික අවපාත තත්ත්වයක් පෙන්වන අතර එහි දී සම්පත් විනාශ වීමකට ලක්වී ඇති බැවින් වක්‍රය වමට විතැන් වේ.

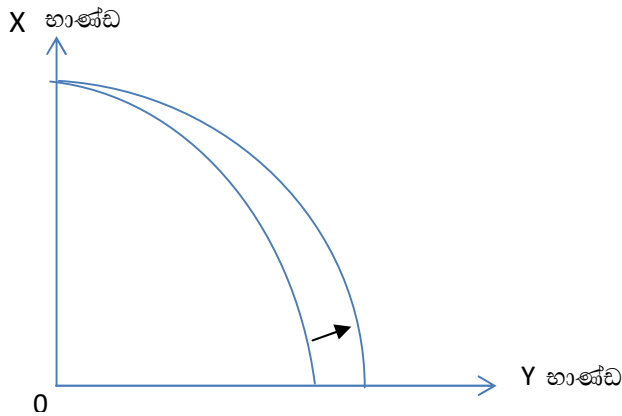
ආර්ථික වර්ධනය

- ආර්ථික වර්ධනය යනු ආර්ථිකයක මූර්ත නිෂ්පාදනය අඛණ්ඩව දිගු කාලයක් ඉහළ යාමය. ආර්ථික වර්ධනයේ දී නිෂ්පාදන හැකියා මායිම දකුණට විතැන් වේ. මෙය පහත ප්‍රස්තාර සටහනින් පෙන්නුම් පෙන්නුම් කරයි.

තාක්ෂණය දියුණු වීම

- තාක්ෂණය දියුණු වීම වැනි කිසියම් හේතුවක් නිසා එක් භාණ්ඩ වර්ගයක පමණක් සිදු වන නිමැවුමේ ඉහළ යාම ආංශික වෘද්ධියකි. එය කිසියම් ආකාරයට අසමතුලිත වෘද්ධියකි. මෙය පහත ප්‍රස්තාර සටහනින් පෙන්නුම් පෙන්නුම් කරයි.

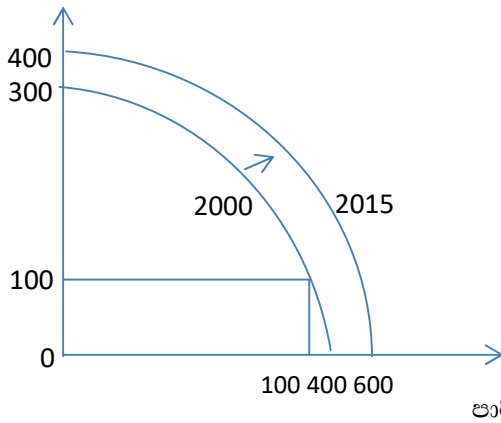
- වර්තමානයේ ආර්ථිකය තම හිඟ සම්පත් භාවිත කරන ආකාරය මත, එම ආර්ථිකයට උරුම වන අනාගත සම්පත් සම්භාරය තීරණය වනු ඇත. වර්තමානයේ දී ඉහළ සම්පත් ප්‍රමාණයක් පරිභෝජනය සඳහා කැප කළහොත් අනාගතයේ දී ආර්ථිකයේ වර්තමානයේ ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය අඩු වනු ඇත. එලෙස ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය අඩු වීම හේතුවෙන් අනාගත නිෂ්පාදන හැකියාව පහළ වැටෙන අතර ආර්ථික වෘද්ධියට එය බාධාවක් වේ.
- මේ අනුව වර්තමානයේ පරිභෝජනය හා අනාගත පරිභෝජනය අතර සම්පත් වෙන් කරන ආකාරය, ආර්ථික වෘද්ධිය තීරණය කරන වැදගත් සාධකයකි. මෙය පහත ප්‍රස්තාර සටහනින් පෙන්නුම් පෙන්නුම් කරයි.

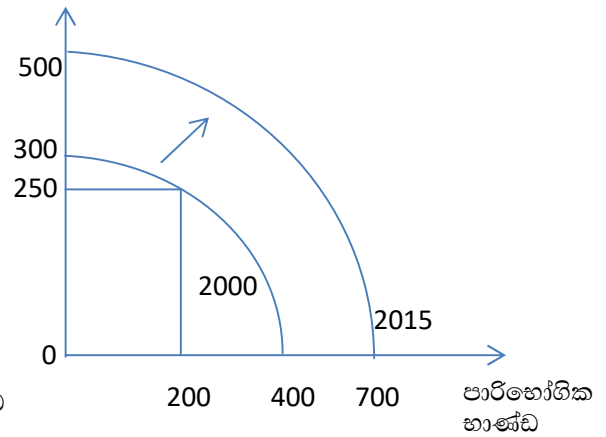
පළමු වන ප්‍රස්තාරය

දෙවන ප්‍රස්තාරය

ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ

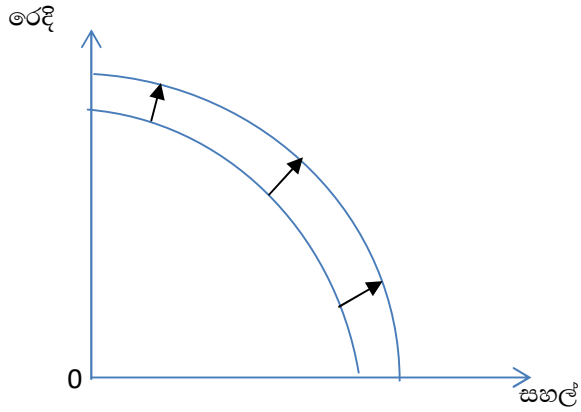
ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ

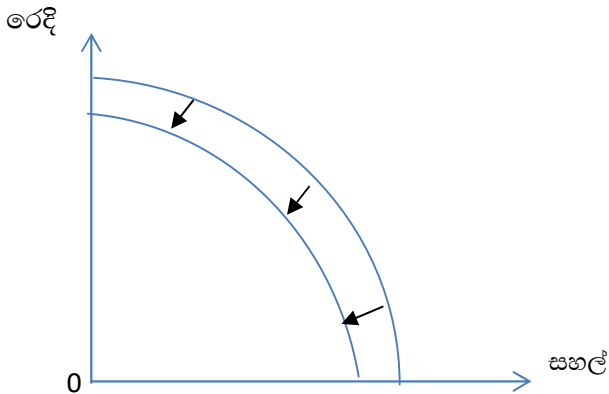
- ඉහත පළමු වන ප්‍රස්තාරයට අනුව එම ආර්ථිකය වැඩි සම්පත් ප්‍රමාණයක් පරිභෝජනය සඳහා යොදවා ඇති බැවින් ආර්ථික වෘද්ධි අනුපාතය පහළ අගයක් ගෙන ඇත.
- ඉහත දෙවන ප්‍රස්තාරයට අනුව එම ආර්ථිකය පරිභෝජනයට වඩා ඉහළ සම්පත් ප්‍රමාණයක් ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ පරිභෝජනය සඳහා යොදවා ඇති බැවින් ආර්ථික වෘද්ධි අනුපාතය ඉහළ අගයක් ගෙන ඇත.
- වර්තමාන පරිභෝජනය කැප කිරීමට එතරම් හැකියාවක් නොමැති කිසියම් රටකට විදේශීය රටවලින් ප්‍රාග්ධනය තම රටට ගෙන්වා ගත හැකි නම් (නිදසුන්:- විදේශාධාර, විදේශ ආයෝජන) වර්තමාන පරිභෝජන සීමා නොකොට ආයෝජනය වැඩි කිරීම මගින් වේගවත් ආර්ථික වෘද්ධියක් කරා ළඟා විය හැකි ය.
- රටක නිෂ්පාදන ධාරිතාව වෙනස් වීමට බලපාන ප්‍රධාන සාධක දෙකකි.
  - සම්පත් සම්භාරය වෙනස් වීම
  - ඵලදායීතාව වෙනස් වීම
- ආර්ථිකයේ සම්පත් සම්භාරය හා ඵලදායීතාව වෙනස් වීම හේතුවෙන් එම ආර්ථිකයේ නිෂ්පාදන ධාරිතාව නැතහොත් නිෂ්පාදන හැකියාව වෙනස් වේ.

ආර්ථිකයක සම්පත් සම්භාරය වෙනස් වීම

- ආර්ථිකයක සම්පත් සම්භාරය වෙනස් වීම ආකාර දෙකකින් සිදු විය හැකි ය. එනම් සම්පත් සම්භාරය වැඩි වීම හා අඩු වීම යි.
- **සම්පත් සම්භාරය වැඩි වීම** හේතුවෙන් ආර්ථිකයේ නිෂ්පාදන හැකියාව වැඩි වී නිෂ්පාදන හැකියා මායිම දකුණට විතැන් වේ. නිදසුන්:-නව සම්පත් සොයා ගැනීම, සම්පත් සඳහා නව හිමිකාරිත්වයක් ලැබීම, විදේශ රටවලින් සම්පත් ගලා එම, නව තාක්ෂණ ක්‍රම මගින් සම්පත් ප්‍රමාණය වැඩි කර ගැනීම, විදේශ ණය හා ආධාර හා ආයෝජන ඉහළ යාම.
- මෙය පහත ප්‍රස්තාර සටහනින් පෙන්වුම් කළ හැකි ය.

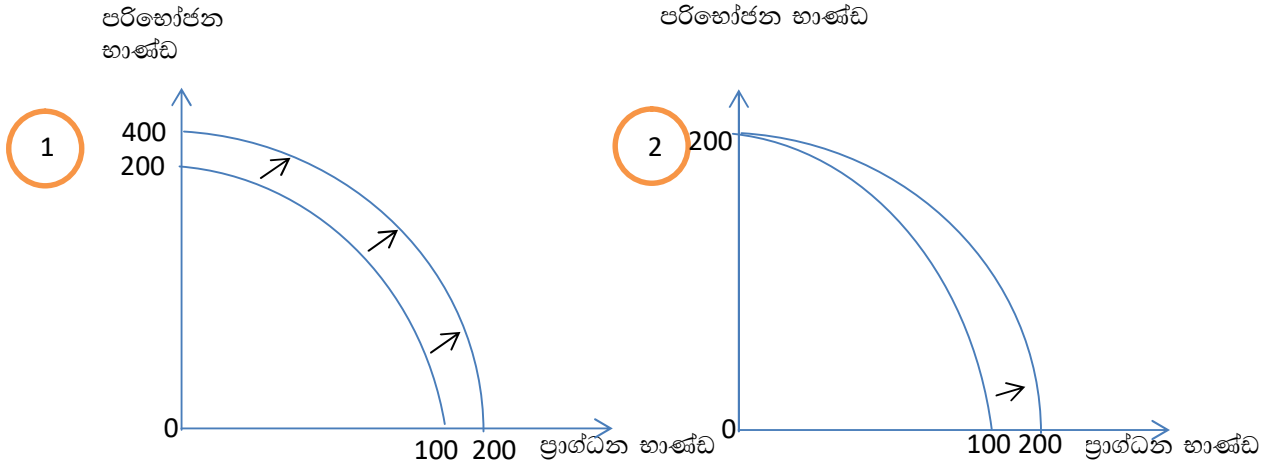

- ආර්ථිකයක සම්පත් සම්භාරය අඩු වීම මගින් නිෂ්පාදන හැකියාව අඩු වන අතර නිෂ්පාදන හැකියා මායිම වමට විතැන් වේ.
නිදසුන්:- යුද්ධ කටයුතු හේතුවෙන් සම්පත් විනාශ වීම, ස්වාභාවික විපත්, සුනාමි, ගං වතුර උවදුරු, නාය යැම් ආදිය, විදේශ ආයෝජන අඩු වීම
- මෙය පහත ප්‍රස්තාර සටහනින් පෙන්වුම් කළ හැකි ය.

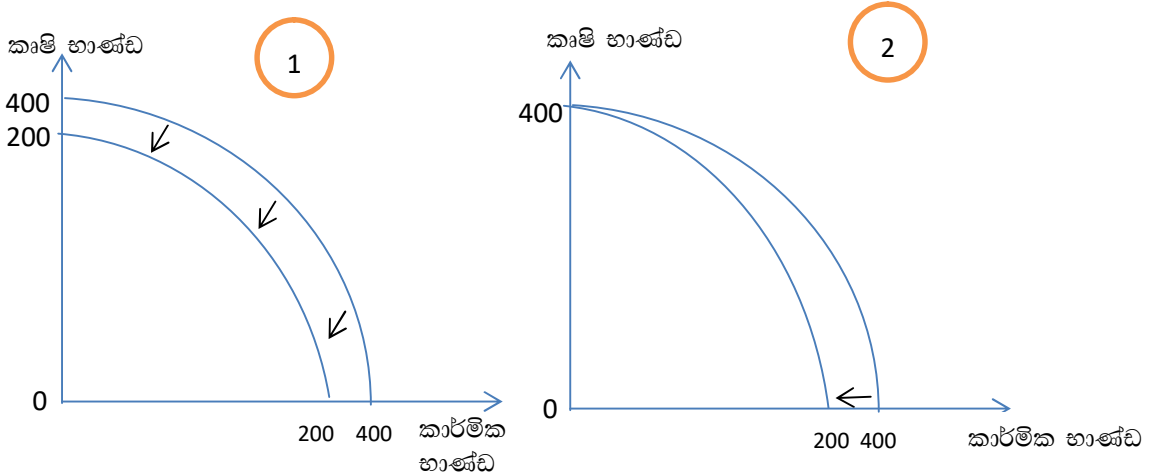

ආර්ථිකයක සම්පත්වල ඵලදායිතාවය වෙනස් වීම

- ආර්ථිකයක සම්පත්වල ඵලදායිතාවය ඉහළ යාම මගින් එම ආර්ථිකයේ නිෂ්පාදන හැකියාව ඉහළ ගොස් නිෂ්පාදන හැකියා මායිම දකුණට විතැන් වේ.
නිදසුන්:-තාක්ෂණික දියුණුව, නව ශිල්ප ක්‍රම, රජය මගින් ශ්‍රමිකයන් පුහුණු කිරීම.
- ඵලදායිතාව වැඩි වීම එක් අංශයක පමණක් සිදුවුවහොත් නිෂ්පාදන හැකියා මායිම දකුණට විතැන් වනුයේ එම අක්ෂයෙන් පමණි.
- මෙය පහත ප්‍රස්තාර සටහනින් පෙන්වුම් කළ හැකි ය.

- ඉහත 1වන ප්‍රස්තාර සටහනට අනුව ප්‍රාග්ධන හා පරිභෝජන භාණ්ඩ දෙවර්ගයේ ම ඵලදායිතාව වැඩි වී ඇති නිසා අක්ෂ දෙකෙන් ම නිෂ්පාදන හැකියා මායිම දකුණට විතැන් වේ. නමුත් 2වන ප්‍රස්තාර සටහනට අනුව ඵලදායිතාව වැඩි වී ඇත්තේ ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ සම්බන්ධයෙන් පමණක් වන බැවින් එම අක්ෂයෙන් පමණක් නිෂ්පාදන හැකියා මායිම දකුණට විතැන් වේ.
- ආර්ථිකයක සම්පත්වල ඵලදායිතාව අඩු වීම මගින් එම ආර්ථිකයේ නිෂ්පාදන හැකියාව පහළ ගොස් නිෂ්පාදන හැකියා මායිම වමට විතැන් වේ.
නිදසුන්:-පුහුණු ශ්‍රමිකයන් රටින් බැහැර වීම, පැරණි ශිල්ප ක්‍රම භාවිතය
- මෙය පහත ප්‍රස්තාර සටහනින් කළ හැකි ය.

- ඉහත 1වන ප්‍රස්තාර සටහනට අනුව කෘෂි හා කාර්මික භාණ්ඩ දෙවර්ගයේ ම නිෂ්පාදන ඵලදායිතාව අඩු වී ඇති නිසා අක්ෂ දෙකෙන් ම නිෂ්පාදන හැකියා මායිම වමට විතැන් වේ. නමුත් 2වන ප්‍රස්තාර සටහනට අනුව කාර්මික භාණ්ඩ නිෂ්පාදනයේ ඵලදායිතාව අඩු වීම හේතුවෙන් කාර්මික භාණ්ඩ අක්ෂයෙන් පමණක් වමට විතැන් වේ.

"මෙය සමාජ මාධ්‍ය හරහා හුවමාරු කර ගැනීමට උසස් සෛල ගුරු මාර්ගෝපදේශනය ඇසුරින් සකස් කරන ලද්දකි. විෂයය පෝෂණය සඳහා මීට අමතරව අතිරේඛ කියවීම්, කාලීන ආර්ථික සිදුවීම් හා සංඛ්‍යාලේඛන පිළිබඳව යාවත්කාලීන දැනුම ලබා ගත යුතුය"

A/L NOTE BOOK

All about AL Notes ready for GCE AL Examination

DOWNLOAD

Notes

Short Notes

Unit Test Papers

Term Test Papers

From

www.ALNoteBook.com

Your Ultimate Resource for GCE A/L Notes and Study Guides

“The A/L notebook website is a dedicated online platform designed to provide comprehensive study materials and notes specifically tailored for students preparing for the General Certificate of Education Advanced Level (GCE A/L) examinations for free. The website offers a wide range of resources, including detailed subject notes, past exam papers, practice questions, and study guides. These materials cover various subjects and are curated by experienced educators to ensure they align with the curriculum and exam requirements.”